

Op te bergen
in de band van
5 februari 2003

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de secretaris van de commissie
mede te delen.*

Verslag

---

van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen

---

gehouden op 6 januari 2003

INHOUD

Opening	2
Mededelingen	2
Vaststelling van de agenda	2
Verslag van de vergadering van 25 november 2002	2
Ingekomen stukken	3
IPO-aangelegenheden	3
Uitvoering van de Agenda voor de Veenkoloniën	3
Landinrichting Odoorn; raamplan en eerste module	8
Ontwerpkaart Wet ammoniak en veehouderij	8
Spreekrecht	8
- <i>de heer Westebring te Ekehaar</i>	8
- <i>de heer Brinke te Orvelte</i>	9
- <i>de heer Koops te Drijber</i>	9
- <i>de heer Tiemens te Beilen</i>	10
- <i>de heer Nieuwenhuis te Uffelte</i>	11
- <i>de heer Prins namens de Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie</i>	12
- <i>mevrouw Kooiker te Nieuw-Zwinderen</i>	13
- <i>de heer Barkhuis namens maatschap Boelens te Huis ter Heide</i>	14
- <i>mevrouw Boelens te Huis ter Heide</i>	14
- <i>de heer Tonckens te Westervelde</i>	15
Stroomgebiedsvisie Vecht-Zwarte Water	27
Notitie "Land van de reizende bol"	28
Sluiting	29
Toezeggingen	30

STATENCOMMISSIE MILIEU, WATER EN GROEN

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen, gehouden op 6 januari 2003 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

H. Zomer (CDA, voorzitter)
H. Baas (ChristenUnie)
F. Benning (VVD)
H.H. Dijkstra (GroenLinks)
mevrouw W. van Dommelen-Logtmeijer (CDA)
A. Faber (CDA)
A.J. Gaasbeek (OSD)
Ch. C. de Haas (OPD)
H. Holman (CDA)
H.R. Hornstra (PvdA)
K. Jonker (CDA)
mevrouw H. Kempe-Foekens (ChristenUnie)
W.H. Kuiper (GroenLinks)
B. Popken (OPD)
mevrouw G.M. Remmelts-Mulder (VVD)
S.A. van der Schoot (Ouderenpartij)
J.P. Sluiter (D66)
K.H. Smidt (VVD)
M.J. Smit (D66)
mevrouw H.G. Stoel-Snater (PvdA)
K.J. de Vries (CDA)

Voorts aanwezig:

Joh. Dijks (VVD, gedeputeerde)
mevrouw A. Edelenbosch (PvdA, gedeputeerde)
S.B. Swierstra (VVD, gedeputeerde)
C.J. Mulder (secretaris)

Afwezig met kennisgeving:

mevrouw J. Alberts (Ouderenpartij)
A. Haak (PvdA)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering en wenst alle aanwezigen een voorspoedig 2003.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mede dat voor het werkbezoek van 16 december aan Landinrichting Borger-Odoorn, dat wegens slechte weersomstandigheden is afgeblazen, door beide partijen nog niet op een nieuwe datum is aangedrongen. De Landinrichting Odoorn komt overigens aan bod bij agendapunt 8. De presentatie van de Productgroep Bodem vindt plaats op 27 januari aanstaande.

3. Vaststelling van de agenda

De VOORZITTER geeft aan dat bij agendapunt 9 tien sprekers worden verwacht.

De heer DE VRIES wil de op de lijst van ingekomen stukken vermelde brief van 28 november 2002 van gedeputeerde staten over de Stroomgebiedsvisie Vecht-Zwarte Water agenderen naar aanleiding van een open brief van de Unie van waterschappen.

De VOORZITTER stelt vast dat dit onderwerp behandeld wordt als punt 10 van de agenda.

De heer HORNSTRA heeft eerder gevraagd de op de lijst van ingekomen stukken vermelde brief van 2 december 2002 van gedeputeerde staten over de grutto in Zuidwest-Drenthe op de agenda te plaatsen. Gezien de drukke agenda wordt gevraagd om dit onderwerp te agenderen voor de volgende vergadering.

De VOORZITTER concludeert dat de commissie hiermee akkoord gaat.

De heer KUIPER wil graag de brief van 27 november 2002 over lelieteelt in Drenthe procedureel behandelen tijdens de vergadering. De bedoeling is voor te stellen om het college een bepaalde notitie te laten schrijven.

De VOORZITTER stelt vast dat dit onderwerp behandeld wordt als punt 11 van de agenda.

De heer GAASBEEK geeft aan dat het beter ware geweest als het bezoek aan de Landinrichting Odoorn vooraf was gegaan aan de behandeling van raamplan en eerste module. Agendapunt 9 moet dan ook wachten totdat het benodigde werkbezoek heeft plaatsgevonden.

De heer SMIDT vraagt zich af of aan aanneming van dit voorstel haken en ogen kleven in procedurele of financiële zin.

De heer DIJKS moet een en ander navragen.

De heer KUIPER geeft aan dat ondanks de formele afzegging van de excursie enkele statenleden aanwezig waren in Exloo. Daar is gebleken dat de zaken afgerond moeten worden voordat er sprake is van een nieuwe samenstelling van het bestuur.

De VOORZITTER constateert dat het daarmee mogelijk lijkt het agendapunt te verdagen tot de volgende vergadering en in de tussentijd een werkbezoek te brengen. Het wachten is op antwoord van de heer Dijks.

4. Verslag van de vergadering van 25 november 2002

De heer SMIT vraagt naar aanleiding van het verslag onder punt 10 Duurzaam bouwen of het mogelijk is dat het college voor de volgende vergadering aangeeft welke activiteiten inmiddels door het college zijn ondernomen.

De heer DIJKS ziet daartoe geen mogelijkheid voor de volgende vergadering omdat nog de nodige zaken afgerond moeten worden. Toegezegd wordt om het gevraagde antwoord te verstrekken in de commissievergadering van maart.

Het verslag wordt conform het ontwerp vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

De ingekomen stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

6. IPO-aangelegenheden

Van de gelegenheid om vragen te stellen over IPO-aangelegenheden wordt geen gebruikgemaakt.

7. Statenstuk 17, Uitvoering van de Agenda voor de Veenkoloniën

De heer BAAS vindt dat de provincie met de agenda de goede weg is ingeslagen. Dit gebied met een minder goed imago (aardappelmeel en strokarton) verdient het dat krachtig ingezet wordt op versterking van de structuur. De zorg in de stukken voor verandering van de situatie na aantreding van het nieuwe kabinet en het op de tocht staan van diverse toezeggingen wordt gedeeld. De steun voor de Veenkoloniën moet dan ook worden doorgezet.

Het regeringsbeleid en de sociaal-economische situatie maakt het nodig om over terugvalopties te beschikken. Wordt ervoor gezorgd dat de projecten die doorlopen ook optimaal verlopen? Onderdeel van het voorstel van het college is om een projectbureau in te stellen voor vier jaar. De financiering lijkt echter maar voor drie jaar rond. Hoe staat het met het vierde jaar?

Mevrouw STOEL hoopt eveneens dat deze agenda betekent dat er een daadwerkelijke ontwikkeling van het gebied zal plaatsvinden. Hier en daar zijn echter reeds de contouren van een "papieren tijger" te zien. De uitvoering moet dan ook snel ter hand worden genomen in hapklare brokken. Dit bevordert een betere uitvoering en past beter in het kader van de onzekere beschikbaarheid van de gelden. Het is in deze tijd, waarin het nakomen van afspraken niet voor iedereen de norm is, moeilijk om fondsen los te krijgen.

In het stuk wordt keer op keer gewezen op de duidelijke onderbouwing die nodig is voor het verkrijgen van ICES-gelden (Interdepartementale Commissie Economische Structuurversterking). Het is echter onduidelijk of de onderbouwing in het statenstuk reeds voldoende is voor aanspraak op die gelden.

Wordt het op te zetten projectbureau bezet door "nieuwe mensen"? Wat zijn in dit licht de werkzaamheden van de bestaande provinciale teams? De nummer drie op de toptien van de agenda, inplaatsing melkveehouderij, wordt in het statenstuk summier behandeld. In de begrotingsvergadering is door bijna alle fracties een motie ingediend over het oprichten van een ontwikkelingsmaatschappij voor inplaatsen van melkveehouderij in de Veenkoloniën. Het college heeft aangegeven dat deze motie door het projectbureau uitgevoerd moet worden. Dekt dit echter de motie? Geeft dit mogelijkheden voor de gehele provincie, bijvoorbeeld voor het oplossen van knelpunten? Welke instrumenten worden hiervoor gebruikt naast de landinrichting?

De heer VANDER SCHOOT leest dat voorgesteld wordt om doorwerking van de agenda in het Provinciale omgevingsplan (POP) via het lopende proces gestalte te laten krijgen. Is dat niet onpraktisch gezien de herijking van het POP? De monitoring en evaluatie geschiedt per half jaar aan alleen het college van gedeputeerde staten (GS). Gezien de naderende dualisering moeten hierbij ook provinciale staten worden betrokken. Kan het college de nog te ontwikkelen communicatiestrategie toelichten, ook gezien de concrete toezeggingen van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV)? Het gebied wordt geteisterd door eenzijdigheid, een negatief imago en een versnipperd bestuur. De Commissie Structuurverbetering vraagt echter aan het gebied zelf om met een integrale regiovisie te komen. Is hier wel een analyse gemaakt van oorzaak en gevolg? Het projectbureau moet bovendien zoeken naar middelen voor de uitvoering, terwijl het huidige demissionaire kabinet de toezeggingen heeft weggepoetst.

Het project Aansluiting scholing-werk moet nog starten. Neemt het college de bestaande ongewenste situatie als uitgangspunt of gaat het om "wishful thinking"?

De verbetering van de infrastructuur focust op twee wegen en twee aparte projecten. Is dat voldoende voor de totale ontsluiting van het gebied? De werknemers voor het projectbureau worden direct voor vier jaar aangesteld. Betekent dit dat er geen functioneringstoets plaatsvindt? Het aandringen van de ministeries om vooral Kompas-gelden aan te wenden is niet meer dan

een truc om de eigen financiële verantwoordelijkheid te ontlopen.

Een extern bureau is aangetrokken voor de public relations. Dat moet niet in vier fasen, maar in twee fasen gebeuren: verkenning en het aandragen van oplossingen. Stuurgroep, werkgroep en klankbordgroep bestaan overigens voor een deel uit dezelfde mensen, wat leidt tot beoordeling van het eigen werk. Dat is geen gezonde werkwijze.

De heer POPKEN is enthousiast over de agenda, omdat de Veenkoloniën na het terugtrekken van de landbouw aan een reconstructie toe zijn. Hier en daar is er echter nog veel onduidelijkheid over dit op zich goede plan. Het is bijvoorbeeld teleurstellend dat voor het gebied blijkbaar geen behoorlijke rijksbijdrage beschikbaar komt. Hoe schat de gedeputeerde de kansen in op dit vlak? Bij de regio en de provincie zijn immers geen ruime middelen voorhanden.

De heer JONKER gaat akkoord met het plan. Daarbij moet, zoals eerder gezegd, gewerkt worden met hapklare brokken en niet met een openeinderegeling. Het is vervelend dat de financiering op de tocht blijkt te staan. De Agenda voor de Veenkoloniën moet echter overeind gehouden worden. Het college moet dan ook alles uit de kast halen.

De heer GAASBEEK merkt op dat de sociaal-economische situatie in het gebied van de Veenkoloniën landelijk gezien achterblijft. De gemeenschappelijke aandacht van Groningen en Drenthe is dan ook op zijn plaats. De staten van Groningen hebben zich reeds akkoord verklaard met de agenda. De provincie Drenthe mag niet achterblijven. Op het drukbezochte symposium in Stadskanaal van 25 maart 2002 over de Agenda voor de Veenkoloniën is dan ook de grote vitaliteit gebleken van dit gebied, ondanks de sociaal-economische problemen. Het is wat stiller geworden nu de huidige regering de toegezegde investeringen heeft bevroren. De realisatie van de agenda moet echter nagestreefd worden. Het statenstuk geeft dan ook een goede aanzet. Welke gemeente moet dit project trekken? Hoe denkt het college de (financiële) situatie vlot te trekken? Het statenstuk kan de A-status verkrijgen. De bijdragen voor de jaren 2004 en 2005 hoeven niet heroverwogen te worden.

De heer SMIDT wijst erop dat de aanloop naar de Agenda voor de Veenkoloniën grote verwachtingen heeft gewekt. Het blijkt echter dat de ICES-middelen opgedroogd zijn, zodat de provincie wellicht niet kan waarmaken wat voorgespiegeld is. Het college moet zich dan ook inzetten om de benodigde middelen alsnog te verkrijgen. De motie over de ontwikkelingsmaatschappij is door het college naar eigen zeggen in de geest overgenomen met verwijzing naar dit stuk. Het statenstuk ligt echter niet in lijn met de wens tot vorming van een brede ontwikkelingsmaatschappij, niet alleen aangaande inplaatsing melkveehouderij, maar ook wat betreft knelpunten die worden veroorzaakt in de intensieve veehouderij door de ammoniakkaart. In de actiepuntenlijst staat dat het onder meer gaat om het opnemen van het gebied in het voorbereidingsprogramma landinrichting. Het gebied is echter recentelijk inzake landinrichting totaal op de schop genomen. Er is veel geïnvesteerd. Bij landinrichting gaat het daarnaast in het algemeen om verschuiving in plaats van toevoeging. In dit verband moet geopperd worden om de landinrichtingsgedachte in te ruilen voor een ontwikkelingsmaatschappij. De ervaringen bij De blauwe stad laten zien dat snel en op grote schaal ruimtelijk kan worden ingegrepen. Al met al lijkt de motie hiermee onder de mat te verdwijnen.

De heer KUIPER sluit zich aan bij de vorige spreker inzake de ontwikkelingsmaatschappij. De regio kent veel ontwikkelingsmogelijkheden en moet, conform de motie, aangepakt worden met een ontwikkelingsmaatschappij. Die moet overigens niet alleen gericht zijn op de intensieve veehouderij, maar op de potenties van het gebied in zijn algemeenheid. In onder andere het Bestuursprogramma is een aantal doelstellingen geformuleerd op het vlak van milieu, landschap en natuur als het gaat om ontwikkeling. Bij onder meer het project ter versterking van de woonomgeving is echter weinig te zien van deze randvoorwaarden. Dit is een aparte agenda waard. De randvoorwaarden voor milieu en landschap komen in het nauw omdat te veel nadruk op asfalt wordt gelegd, zoals bij de N33. Over de grens, tussen Steinfurt en Munster, is voor een andere aanpak gekozen, namelijk een driebaansweg met een betonnen afscheiding in het midden waardoor het verkeer afwisselend de

mogelijkheid wordt geboden om in te halen. Dit kan de capaciteit van de weg van 15.000 naar 22.000 brengen. Een dergelijke aanpak biedt Drenthe de kans om de doorstroming te vergroten zonder grote investeringen.

Het betrokken gebied is provinciegrensoverschrijdend. Groningen kent een ander POP naar vorm en inhoud. Dit punt behoeft de aandacht, bijvoorbeeld door een gemeente als trekker aan te wijzen die hierin eenheid kan brengen.

De heer SMIT kan zich vinden in financiën en organisatie van het project. In het voorstel wordt node aandacht gemist voor kwaliteitsbewaking. Op welke wijze wordt gewaarborgd dat de doelstellingen van de provincie Drenthe op het vlak van energiebesparing, duurzaam bouwen, verduurzamen van landbouw, milieu en landschap worden meegenomen? Bij het symposium in Stadskanaal over de Agenda voor de Veenkoloniën zijn immers weinig geruiststellende plaatjes getoond over inplaatsing van veehouderijbedrijven. Het plan vraagt dan ook om een waarborg in de procedure ter bewaking van deze doelstellingen. Daarbij kan wellicht met nieuwe ontwikkelingen worden geëxperimenteerd.

Mevrouw EDELENBOSCH beperkt zich tot de essentie van het voorstel, dat wil zeggen het op te richten projectbureau.

De doelstellingen inzake de kwaliteit van het gebied zijn in de stuurgroep en het traject tot nu toe benadrukt door te kiezen voor een integrale ontwikkeling die de genoemde randvoorwaarden recht doet. Dat uitgangspunt is niet sterk in het statenstuk terug te vinden, omdat het voorstel de uitvoering betreft. In de agenda zelf wordt echter duidelijk gesproken over duurzaam bouwen, duurzame landbouw en cultuurhistorie van het gebied. Er is immers veel aan waardevolle zaken te vinden in de Veenkoloniën: landschap, monumenten. Doel is om het nodige aan waarde toe te voegen aan de ontwikkelingen. Dat betekent ook het veiligstellen van de eigen karakteristieken van het gebied, die ook als basis dienen voor het nieuwe bouwen.

De heer KUIPER vraagt om een elfde project, waarin de uitgangspunten en randvoorwaarden worden geformuleerd. Die kunnen over de projecten worden gelegd om concreet te maken wat de mogelijkheden zijn.

Mevrouw EDELENBOSCH wijst erop dat de commissie-Hoekstra een aantal knelpunten heeft benadrukt: het mindere imago als het gaat om werkgelegenheid en leefomgeving en de bestuurlijke samenwerking. Dat laatste intensieve traject is uiteindelijk afgesloten met een agenda van tien projecten. Het te elfde ure toevoegen van een elfde project is dan ook niet aan de orde. Er ligt al genoeg werk. Bovendien kunnen niet alle tien de projecten gelijktijdig aangevangen worden, al is de provincie een eind op weg met inplaatsing van de melkveehouderij en een aantal infrastructurele ontwikkelingen. Daarnaast moet duidelijk zijn dat beide provincies en de inliggende gemeenten reeds gedurende anderhalf jaar de nodige medewerkers hebben vrijgesteld. Daarbij is een projectbureau nodig voor de dagelijkse aandacht en het overnemen van de druk op de continuïteit. De rol van de werkgroep is in dit verband om vanuit het provinciale beleid constant input te geven aan het projectbureau. Het gaat overigens om een kleine organisatie, een coördinatiepunt, met volledige betrokkenheid van alle overheden. Dat punt is ook waar de mensen in het gebied terecht kunnen.

Het geld uit Den Haag is niet zo verschrikkelijk veel. Er zal niet veel overblijven van de ICES-gelden. Er zijn echter gesprekken met het Ministerie van LNV geweest die duidelijk maken dat voor sommige projecten wellicht Europese financiering verkregen kan worden. Het gebied is het dan ook waard om door te gaan, zeker als vier van de projecten voor een groot deel te financieren zijn. Daarbij zal overigens sprake zijn van een gefaseerde aanpak, de genoemde hapklare brokken, waarbij een gemeente of waterschap bij een project aangewezen wordt als probleemeigenaar. Alle partners moeten bijdragen, ondanks de instelling van een coördinatiepunt.

De heer GAASBEEK vraagt of er per project een apart projectbureau wordt opgezet.

Mevrouw EDELENBOSCH geeft aan dat er sprake is van een projectbureau, maar dat er per project een andere trekker aangewezen kan worden. Het projectbureau heeft dan de functie van coördinatiepunt. Het is aan de provincie om, samen met de provincie Groningen, de inliggende waterschappen en de gemeenten in gesprek te blijven met de regio. Bestuurlijke samenwerking is daarbij van essentieel belang.

Voor het jaar 2006 is inderdaad geen geld begroot voor het projectbureau. Het ligt in de bedoeling de werknemers van het projectbureau voor twee jaar te benoemen, met een mogelijke verlenging van nogmaals twee jaar. Voor het jaar 2006 moet een preprioriteit worden gemaakt bij de vervolgens te behandelen begroting.

Er is inderdaad veel werk en papier verzet. Daarna is de agenda gevormd als plan van aanpak voor de uitvoering. Het projectbureau is ervoor om te voorkomen dat er sprake is van een papieren tijger. Het gaat om een dynamische uitvoering, stimulering van activiteiten en het betrekken van de burgers in het gebied.

De projecten die voorliggen, stroken in beide provincies met de ruimtelijke plannen. Als bij de uitvoering van projecten blijkt dat het POP in de knel komt, zal het aangepast worden in het traject van herijking van het POP. Voorlopig lijkt daar geen aanleiding toe.

De heer VANDER SCHOOT lijkt dat procedureel lastig.

Mevrouw EDELENBOSCH wijst erop dat de provincies en gemeenten en waterschappen samenwerken in een stuurgroep. De provincies zijn daarbij in staat redelijk voortvarend aan de slag te gaan met wijzigingen van een of twee provinciale omgevingsplannen. De eigen verantwoordelijkheid van de provincies blijft daarbij intact.

De heer KUIPER herhaalt dat in de projectuitvoering sprake is van per POP verschillende procedures. Hoe wordt daarmee omgegaan?

Mevrouw EDELENBOSCH benadrukt het belang om aan de slag te gaan. Dat kan betekenen dat er speciale maatregelen genomen moeten worden om knelpunten te overkomen. De zaken moet zoveel mogelijk gestroomlijnd worden, zodat burgers en initiatiefnemers daar zo weinig mogelijk last van hebben.

Aan de herinnering van het ministerie aan de Kompas-gelden kan de waarschuwing toegevoegd worden dat een en ander geen verdringingseffect mag hebben op de Kompas-middelen. Dat neemt niet weg dat sommige projecten keurig binnen het Kompas passen.

Er is geen sprake van overlap tussen stuurgroep, werkgroep en klankbordgroep. In de stuurgroep zitten de bestuurders: wethouders, gedeputeerden, burgemeesters en leden van het dagelijks bestuur van een waterschap. In de werkgroep zitten ambtenaren en in de klankbordgroep zitten de andere betrokken partners.

De heer VANDER SCHOOT wijst erop dat mevrouw Jansen, mevrouw Edelenbosch en mevrouw Dijksterhuis wel degelijk deel uitmaken van meerdere groepen.

Mevrouw EDELENBOSCH legt uit dat met het oog op een serieuze procedure de voorzitter en vicevoorzitter van de stuurgroep deel uitmaken van de klankbordgroep.

Over uitwerking van de motie over de ontwikkelingsmaatschappij valt reeds veel te vertellen. Bij inplaatsing van de melkveehouderij zijn grote stappen gemaakt. De motie is door het college overgenomen omdat een dergelijke maatschappij waarschijnlijk tot de beste wijze van uitplaatsing van landbouw en veehouderij leidt. Dit wordt bij de uitvoering van het project bepaald. Voordat met deze maatschappij aan de slag wordt gegaan, moet duidelijk zijn welke keuze wordt gemaakt. De ene fractie wil de biologische landbouw erbij betrekken. De andere fractie wil het veld nog breder maken. De beslissing is genomen om in ieder geval de tien projecten voor te dragen voor het voorbereidingsschema voor de landinrichting. Een groot deel van de proceskosten voor ontwikkeling van het gebied kan daarmee worden verrekend. Binnen de DLG-budgetten (Dienst Landelijk Gebied) voor het komende jaar van de provincies bestaat immers geen ruimte. Een reactie van het ministerie, de trekker bij uitstek als het gaat om ontwikkeling van de Veenkoloniën, wordt afge wacht. Ook het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu mag wat het college betreft volop aan de slag.

De heer DIJKS wijst erop dat de doelstelling van duurzame ontwikkeling inhoudt dat waar de provincie medefinancier is zij de criteria terzake van duurzame ontwikkeling zal toepassen.

TWEEDE TERMIJN

De heer BAAS gaat akkoord met het statenstuk, dat de A-status kan verkrijgen.

Mevrouw STOEL gaat eveneens akkoord met het statenstuk onder de volgende voorwaarde. Inmiddels is duidelijk geworden dat het voorstel een uitwerking is van de motie, waaraan bovendien niets meer veranderd kan worden. De inplaatsing van de melkveehouderij wordt bij dit alles slechts kort gesignaleerd. Bestaat er ruimte om in overleg met de staten een verdere invulling te geven op dit vlak?

De heer VAN DER SCHOOT kan zich vinden in het statenstuk. Gevraagd wordt om op de niet-beantwoorde vragen alsnog schriftelijk in te gaan.

De heer POPKEN kan zich eveneens vinden in het statenstuk, zeker nu de zorgen omtrent de financiën zijn weggenomen. Het statenstuk kan de A-status verkrijgen.

De heer JONKER stelt voor het statenstuk de A-status te geven.

De heer GAASBEEK stelt voor de agenda vast te stellen en af te zien van de in de beleidsbrief onder advies, punt 2 gestelde term "afwegen". Daar moet komen te staan dat het bedrag ten laste moet worden gebracht van de begroting 2004, 2005 en 2006. Indien het statenstuk op deze wijze wordt veranderd, kan het de A-status verkrijgen.

De heer SMIDT vraagt zich af of de motie nu wel of niet uitgevoerd wordt. Het antwoord is te vaag. Breed gesteunde moties moeten uitgevoerd worden als niet duidelijk gemaakt kan worden op het moment van indienen dat zij niet uitgevoerd kunnen worden. Daarnaast geeft de gedeputeerde aan dat de landinrichting eigenlijk gebaseerd is op beschikbaarheid van middelen. De landinrichting heeft toch een eigen functie?

De heer KUIPER heeft een bevestiging van duurzaamheid gehoord als randvoorwaarde voor de ontwikkeling. In dit verband wordt vastgesteld dat het college juist in dit licht te afhoudend reageert op de inmiddels aangenomen motie over een ontwikkelingsmaatschappij. Het stuk moet dan

ook de B-status behouden. Voor de statenvergadering moet daarnaast helderheid verschaft worden over de intentie en de interpretatie van de motie: smal of breed.

De heer SMIT vindt het belangrijk dat aan het proces een kwaliteitsborging wordt toegevoegd, zodat de doelstellingen van de provincie Drenthe worden gerealiseerd. De vertaalslag naar de praktijk vormt daarbij het probleem. Tijdens het symposium over de agenda bleek al dat de getoonde plaatjes in tegenspraak waren met de diverse doelstellingen. Een en ander moet streng worden bewaakt. Zonder deze borging moet het een B-stuk blijven.

Mevrouw EDELENBOSCH legt uit dat bij instelling van een ontwikkelingsmaatschappij gaandeweg moet blijken wat voor de diverse projecten de beste uitvoering is. Daarbij is de inzet om de regio zo snel mogelijk resultaten te bieden. De samenwerking bij de overheid vindt plaats tussen negen gemeentes, twee provincies en twee waterschappen. Het college heeft de intentie van een ontwikkelingsmaatschappij duidelijk voor ogen. De 400 mln aan ICES-geld en de 500 mln aan ICES-geld die respectievelijk door de provincie en door LNV waren geclaimd zijn echter weggevalen. Daarom zet de provincie voorlopig in met de ontwikkeling middels een projectbureau. Een ontwikkelingsmaatschappij beginnen als onduidelijk is of er geld is om die te vullen is een stap te ver. Die zal er echter komen als blijkt dat het van belang is voor de ontwikkeling van het gebied. De andere partners moeten daarvan overtuigd worden. Zij moeten immers meebetalen. Het college kiest daarom voor een simpel begin met een projectbureau. Dat neemt niet weg dat het idee van de ontwikkelingsmaatschappij ingebracht wordt in het overleg in het samenwerkingsverband.

De heer SMIDT had dit antwoord liever gehoord bij indiening van de motie. Toen stelde het college de motie over te nemen, maar liever te spreken van een projectbureau in plaats van een ontwikkelingsmaatschappij. De uitwerking blijkt nu echter zwaar tegen te vallen in het licht van de motie.

Mevrouw EDELENBOSCH geeft aan dat bij het aannemen van de motie de contouren van het projectbureau nog onduidelijk waren en dat bovendien geen inzicht bestond in de financiële

situatie. Ook in de stuurgroep leefde het idee dat het projectbureau veel meer zou kunnen betekenen. Uiteindelijk is gekozen voor een klein, realistisch begin. Het college zal echter waar mogelijk pleiten voor een organisatie die optimaal kan effectueren.

De heer KUIPER dankt voor deze toezegging, die kan dienen als uitgangspunt voor beleid. Zodra er gesprekken hebben plaatsgevonden over de ontwikkelingsmaatschappij met de partners en er kansen zijn om de ontwikkelingsmaatschappij te realiseren, wordt verwacht dat het college met een duidelijk voorstel komt.

Mevrouw EDELENBOSCH zegt dit toe.

Op het behouden van de kwaliteit zal het college toezien, dat immers steeds bij de besluiten aanwezig is als betrokken overheid. De gedeputeerden zijn de kwaliteitsborgers.

De heer SMIT vindt dat de kwaliteit hiervan niet afhankelijk mag zijn.

De heer GAASBEEK herhaalt zijn vraag naar herformulering van het voorstel door uitbreiding van het besluit naar de begroting 2006.

Mevrouw EDELENBOSCH noemt het usance dat geen besluiten worden genomen over komende begrotingen.

De heer GAASBEEK vindt dat het stuk bijgesteld moet worden, zodat er sprake is van een geheel.

Mevrouw EDELENBOSCH zegt reeds toegezegd te hebben dat het jaar 2006 erbij in wordt begrepen.

De heer SMIDT herhaalt zijn vraag naar de redengeving van de landinrichting, naast de beschikbaarheid van de procesgelden. Er komt toch nog een apart voorstel om de Veenkoloniën op het landinrichtingsvoorbereidingschema te plaatsen? Of ligt dat besluit nu reeds voor?

Mevrouw EDELENBOSCH benadrukt dat de landinrichting belangrijk is voor het gebied. Het is overigens niet de bedoeling dat het gehele gebied in één keer voor landinrichting in aanmerking komt. Er zal gewerkt worden met clusters.

Van LNV is overigens nog niet vernomen of het mogelijk is om het gebied op het voorbereidings-schema te plaatsen.

De heer SMIDT vraagt naar het advies van de Commissie Landelijk Gebied (CLG).

Mevrouw EDELENBOSCH legt uit dat de CLG stelt dat er positieve kanten zitten aan de poging om de zaak op het voorbereidings-schema te krijgen.

De VOORZITTER constateert dat het statenstuk de B-status behoudt.

8. Statencommissiestuk van 26 november 2002, kenmerk 47/6.15/2002002447, Landinrichting Odoorn; raamplan en eerste module

De VOORZITTER deelt mede dat navraag van de heer Dijks heeft geleerd dat verdaging van dit agendapunt naar de volgende commissievergadering geen negatieve consequenties heeft voor de uitvoering. Het agendapunt is daarmee op de voorgestelde wijze verdaagd.

9. Statencommissiestuk van 4 december 2002, kenmerk 49/6.3/2002009695, Ontwerpkaart Wet ammoniak en veehouderij

De VOORZITTER deelt mede dat bij dit agendapunt ook leden van de Statencommissie Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit aanwezig zijn. De heer Holman vervangt daarbij de heer Peters.

Spreekrecht

De heer WESTEBRING uit Ekehaar is melkveehouder in een familie die reeds sinds 1420 boert in de gemeente Rolde. In bedrijf, met een huis-kavel van 58 ha, gebouwen en omgeving is veel geïnvesteerd. Het bedrijf ligt in zone IV, wat een pariteit inhoudt tussen landbouw en natuurdoel-einden. Er is zonder succes een cursus biologische landbouw gevolgd. Er is een bedrijfsnatuurplan uitgevoerd, met onder andere een poel. Er zijn voor 73 ha beheersovereenkomsten afgesloten. Er is een enorme reductie van gewasbeschermingmiddelen gerealiseerd. Er is een spuit-

vrije zone van 5 meter gerealiseerd en de bemesting vindt al jarenlang plaats naar gewasbehoefte. Landbouw moet de hoogste prioriteit hebben. Het gebied Smalbroek, hoofdzakelijk grasland met houtwallen en vennetjes, levert problemen op omdat het bedrijf, voor 0,25 ha op ongeveer 100 ha, binnen de 250-meter-zone ligt. Het grond- en oppervlaktewater van het gebied Smalbroek loop via de gronden van het bedrijf naar de Drentsche Aa.

Het beheer van het grasland is gericht op verschraken, maar niet daadwerkelijk schraal grasland. Het perceel is daarmee niet verzuringsgevoelig, zodat de bedrijfsgebouwen buiten de 250-meter-zone dienen te vallen. Het gebied Smalbroek wordt beweid met een grote kudde dieren en wordt tevens voor recreatie gebruikt. Het overgrote deel van het gebied is veengrond en dus niet verzuringsgevoelig. Kaart 14 van het POP geeft aan dat huiskavelgrond en Smalbroek een geringe kwetsbaarheid kennen voor nitraatuitspoeling. Water uit eigen put kent een duidelijk lager nitraatgehalte dan het leidingwater. Tegen het gebied Smalbroek ligt de ijsbaan van Ekehaar omringd door woeste grond. Het geheel is eigendom van de Boermarke en is dan ook ten onrechte aangemerkt als verzuringsgevoelig.

Het leggen van een zone rond een natuurgebied betekent een aanslag op iemand anders bezit, namelijk een ernstige waardedaling en inkomenschade. Betaalt de provincie Drenthe dat? Wat zou men ervan vinden als de landbouw een ontwikkelingszone van 250 meter in natuurgebied claimt? Er is tevens sprake van rechtsongelijkheid, omdat schapen, paarden, natuurkoeien en biolandbouw niet worden beperkt. Bovendien worden nog de oude, achterhaalde ammoniaknormen gehanteerd.

De provincie Drenthe moet de zaken goed bestuderen alvorens een oordeel te vellen. Er heeft nog nooit een afweging plaatsgevonden tussen de belangen van natuur en landbouw op basis van ammoniakuitstoot.

De heer SMIDT vraagt of het gebied Smalbroek uit grasland bestaat.

De heer WESTEBRING beaamt dat het gaat om grasland met enkele houtwallen.

De heer BRINKE uit Orvelte heeft samen met zijn ouders een melk- en pluimveebedrijf. Als de kaart

goedgekeurd wordt, gaat dat bedrijf op slot. Er mag dan nog een koe bij. Het bedrijf is drie jaar geleden door ruilverkaveling verplaatst. De heer Grootenhuis, ambtenaar van de provincie, heeft toen gezegd dat het bedrijf de eerste vijftien jaar niets te vrezen zou hebben. Het natuurgebied breidt zich uit naar de andere kant. De boerderij ligt in regio I, dat wil zeggen landbouwgebied volgens het POP. Dat betekent dat er toekomst is voor het bedrijf. Volgens de huidige situatie is dat echter niet zo. Voordat de kaart wordt vastgesteld, moeten er dan ook oplossingen komen voor de knelgevallen. Moeten de boeren betalen voor de regels die Den Haag bedenkt?

In de inspraakronde is er overigens sprake van een slechte behandeling. Tien minuten van tevoren wordt de afwijzing verstrekt. Dat had ook een week van tevoren met de post gekund. Tijdens het gesprek bleek bovendien dat het bezwaar niet goed bestudeerd was. De heer Dijks dacht te maken te hebben met uitsluitend een melkveebedrijf, terwijl in de vijfde regel van het bezwaar staat dat er 4.500 kippen worden gehouden. In de notulen van dit gesprek met de heer Dijks en zijn ambtenaren worden bovendien twee zaken gemist.

Er is gesproken over de mogelijkheid om het kippenbedrijf te verplaatsen buiten de 250-meter-zone. Het gaat dan om een terugplaatsing over een afstand van 500 meter op de eigen grond. De heer Dijks was daar zeer positief over. Dat moet dan ook in het verslag komen te staan. De heer Dijks vertelde eveneens dat het bedrijf creatief met de regels moet omgaan. Alle creativiteit van de wereld kan echter niet voorkomen dat het bedrijf op slot gaat als de kaart wordt goedgekeurd. Misschien kan de provincie wat creatiever met de kaart omgaan!

Het is bijzonder storend dat de verslaglegging van de inspraak niet thuisgestuurd wordt. Neemt men de insprekers wel serieus?

Onder meer minister Veerman laat horen dat de ecologische hoofdstructuur (EHS) op deze wijze niet uitgevoerd kan worden, zeker in het Noorden. Waarom wil de provincie Drenthe de kaart afmaken voordat zeker is wat er met de EHS gebeurt?

De heer KOOPS uit Drijber vraagt aandacht voor de directe gevolgen van de Wet ammoniak en veehouderij (WAV) voor zijn varkensfokbedrijf met 285 zeugen en 27,5 hectare akkerbouw. Het bedrijf is al meer dan veertig jaar op de huidige plek

gevestigd. De bedrijfsgebouwen vallen binnen de 250-meter-zone en de landerijen liggen voor een deel in een gebied met ontwikkeling natuurwaarde het Oude Diep.

In de zomer van 2001 is het bedrijf door de heren Van Dijken en Wolbers van Stichting Grondgebruik Noord-Nederland benaderd over verkoop daarvan. Vervolgens is de heer Tjeerdsma, als bemiddelaar aangewezen door het bedrijf, door de Dienst Landelijk Gebied benaderd voor verkoop, al is onduidelijk namens wie. Op 26 februari is het bedrijf getaxeerd door de heren Duker en Harthold van DLG. Op 13 september is daarop een bod uitgebracht van f 2,4 miljoen bij een vraagprijs van f 3,4 miljoen. Bij de taxatie bleek rekening gehouden te zijn met de beperkingen van het bedrijf ingevolge de WAV en met het feit dat de bestaande milieuvergunningen feitelijk niets meer waard zijn. Bij de taxaties wordt met twee biedprijzen gewerkt, te weten bedrijven gelegen in zones met ontwikkelingsmogelijkheden en bedrijven in zones met geen of beperkte ontwikkelingsmogelijkheden. Bij dit uitgangspunt voor de taxatie wordt misbruik gemaakt van de WAV.

Bij de behandeling van de ingebrachte zienswijzen is geconcludeerd dat nog niet te constateren is dat ligging binnen de zone van 250 meter van invloed is op de waarde van het bedrijf. Dit concrete geval is daarmee in tegenspraak. Het bedrijf wordt niet alleen getroffen door beperking van uitbreidingsmogelijkheden en de hiermee te maken extra kosten, maar ook door een aanzienlijke waardedaling.

Als onder de noemer van het maatschappelijk belang een bestemming wijzigt, kan het niet zijn dat als hiervoor onroerende zaken aangekocht worden de waarde daarvan wordt bepaald door de beperkende factoren van de nieuwe bestemming. De waarde op het moment van aankoop moet de waarde zijn die geldt voor vergelijkbare zaken waarvoor geen beperkingen gelden. Als bij de aankoop van onroerende zaken rekening wordt gehouden met toekomstige beperkingen, krijgen enkelingen direct de rekening gepresenteerd voor een wijziging in naam van het algemeen belang. Deze volstrekt onrechtvaardige benadering is niet meer of minder dan diefstal. Een verantwoordelijk bestuur kan zich niet verschuilen achter het algemeen belang en de rekening hiervoor bij een individu neerleggen. De provincie moet haar verantwoordelijkheid nemen en bij uitvoering van de WAV de getroffen niet laten opdraaien voor de

waardedaling. De waarde van de bedrijven op het moment van aankoop moet worden gebaseerd op bedrijven die niet worden belemmerd in hun ontwikkelingsmogelijkheden.

De heer VANDER SCHOOT vraagt of de taxateur heeft aangegeven dat het bod gebaseerd is op de toekomstige ontwikkeling van het bedrijf.

De heer KOOPS beaamt dat dit aan de bemiddelaar is verteld.

De heer TIEMENS uit Beilen maakt namens de landbouwers wonende in de omgeving Vorrelveen en Vorrelveense Weg duidelijk dat het hier gaat om een gebied waarin de ruilverkaveling in 1965 is begonnen. Nu boert daar de tweede generatie, in het algemeen jonge gezinsbedrijven die binnenkort in maatschap gaan met een beoogde bedrijfsopvolger of die net rond overname zitten. Daarbij is sprake van vooruitstrevende bedrijfsvoering met het oog op natuur, landschap en wetgeving.

De gronden in het gebied zijn in het gemeentelijk bestemmingsplan en in het POP ingedeeld bij de hoofdfunctie landbouw. Op de ontwerpkaart blijkt dat een brede strook grond rond het natuurgebied Zuid Hijkerveld, nu gras- en bouwland, is ingetekend als natuurgebied. Deze gronden zijn echter volop in productie bij de landbouw. Een zonering van 250 meter zal in de meeste plaatsen passend zijn. De bedoelde intekening als natuur betekent een forse waardevermindering voor de bedrijven. Dit komt tot uiting bij verkoop en bij verstrekking van een hypotheek bij bedrijfsovername. Een te koop staand bedrijf kan bovendien alleen worden verkocht aan natuurbeherende organisaties, wat op den duur zal leiden tot verpaupering van een eens bruisend landbouwgebied.

In het gebied is een pijl ingetekend die staat voor een voorkeustraject voor aanleg van verzuringsgevoelige ecologische verbindingszones, die bovendien dwars door een ruilverkavelingssingel loopt wat volgens toezeggingen in het verleden nooit als verzuringsgevoelig aangemerkt mocht worden. Rond Vorrelveen 20 is de singel voor ongeveer 300 meter onderbroken. Rond Vorrelveen 24 staat een transformatorhuis dat breder is dan de singel en rond Vorrelveen 26 wordt de singel onderbroken door een erf. De pijl gaat bovendien door een perceel grasland en door een ligboxenstal in aanbouw en vervolgens door opnieuw een perceel grasland. Deze pijl

moet verdwijnen, omdat de andere pijl immers reeds de gevraagde verbinding maakt.

Het is onverteerbaar dat het bedrijf van de familie Jonker, dat binnen de 250 meter zone valt, hierdoor op slot moet. Door een sterfgeval is dit bedrijf in handen gekomen van de derde generatie Jonker op dit bedrijf: de 23-jarige Jan Jonker. Er is nog nooit een boom doodgegaan in het nabijgelegen natuurgebied door de ammoniakuitstoot van dit bedrijf. De weg Emmen-Drachten loopt precies tussen dit bedrijf en het natuurgebied. Het bedrijf kent een productieplafond, terwijl het verkeer op deze weg ongebreideld mag groeien. Het bedrijf moet binnenkort twee gezinnen voeden, wat betekent dat het productieplafond van 112 koeien binnenkort ontoereikend is. Dat plafond moet verhoogd worden of er moet volstaan worden met een financiële vergoeding. Het bedrijf verliest anders de aansluiting met de toekomst. Op de hoorzitting van 2 december zijn alle bovenstaande punten genoemd, met uitzondering van het verhaal van de familie Jonker. Daarbij bleek overigens dat er geen behoefte was aan de bij de inbreng toegevoegde kaartjes en foto's. Deze worden vandaag alsnog overhandigd.

De heer GAASBEEK vraagt of het juist is dat een gebied met functie I, in gebruik als akkerbouwgebied, zonder vorm van overleg als natuurgebied is aangewezen.

De heer TIEMENS bevestigt dat.

De heer GAASBEEK vraagt of bekend is wat de achtergrond is van het voorkeurstracé.

De heer TIEMENS heeft geen idee. Er loopt al een voorkeurstracé ongeveer een kilometer noordelijker.

De heer NIEUWENHUIS uit Uffelte heeft in juridische zin een maatschap met zijn ouders, een melkveebedrijf in Uffelte, dat reeds uit de oude milieuvergunning is gegroeid die in 1995 is verleend. Op 19 december 2002 is daarop een aanvraag ingediend voor een revisievergunning, die thans in behandeling is. Als de staten vandaag GS adviseren de ontwerpkaart aan te nemen, gaat dit bedrijf op slot terwijl het momenteel een sterke groeiontwikkeling kent. Dat is nodig met het

oog op het rendement en het levensonderhoud van twee gezinnen.

Er kan theoretisch worden uitgebreid door middel van bedrijfsaanpassingen op milieugebied. Deze nog kostbaardere investeringen kunnen niet opgebracht worden. Door wie worden die vergoed? Het bedrijf is getaxeerd op de waardedaling als de ontwerpkaart wordt aangenomen. Die bedraagt € 355.750,--. Door wie wordt dat vergoed? Op de hoorzitting is gesuggereerd om het bedrijf te verplaatsen, wat nu relatief goedkoop en praktisch kan plaatsvinden. Het huis van de burens, middenin de huiskavel gelegen en buiten de 250-meter-zone, staat te koop. Niemand heeft echter gereageerd op deze suggestie. Voor deze projecten zijn toch gelden beschikbaar?

De kaart moet aangepast worden. De provincie kan in belangrijke mate aangeven welke natuurgebieden tot de EHS behoren en dus verzuringsgevoelig zijn. De provincie hoeft ook geen verbindingzones op te nemen. Van deze maatschappelijk breed gedragen beleidsvrijheid wordt jammer genoeg geen gebruikgemaakt.

De gang van zaken tijdens de hoorzitting was bijzonder storend. Men krijgt geen reële kans als er slechts 15 minuten zijn om een mening te ventileren over plan en uitwerking. Is dat het sociale gezicht van de provincie Drenthe? De gemeente Westerveld heeft bij het samenstellen van een structuurschets laten zien dat samengewerkt kan worden met bevolking, verenigingen, particulieren en bedrijven. Daarbij werden eerlijke kansen geboden aan de landbouwsector, die maatschappelijk gezien hoog scoorde. Als niet wordt overgegaan tot aanpassing van de kaartgrenzen is dat dan ook een politieke keuze zonder maatschappelijk draagvlak. De politiek is blijkbaar doof.

Op de volgende punten wordt de wet overigens niet goed toegepast. Het bedrijf is gelegen binnen een POP-zonering die bedrijfsontwikkelingen op een eerlijke manier mogelijk moet maken. Dat is de reden geweest om tijdens de zeer recentelijk afgeronde ruilverkavelingsprocedure het bedrijf niet te verplaatsen. Een advies aan GS om de ontwerpkaart aan te nemen komt niet alleen neer op misleiding, maar ook op ondermijning van de afspraken over POP-contouren.

Achter het bedrijf ligt een voormalige ongesaneerde vuilstort, gelegen in een verzuringsgevoelig gebied. Deze vuilstort heeft echter een grote

verzurende werking binnen ditzelfde voor verzuring gevoelige en dus beschermde gebied. De gemeente Westerveld heeft de stekker eruit gehaald als het gaat om de ontwerp-ammoniakkaart. De contourkaarten, waarop de ammoniakkaart juridisch stoelt, worden ingetrokken zodat er geen juridisch handvat meer is voor een positief advies.

Op de raadsvergadering van 25 oktober 2001 is besloten tot intrekking van het Ammoniakreductieplan per 30 november 2001, voor de peildatum van 31 december 2001. Op die peildatum zijn het dus geen kwetsbare gebieden voor toepassing van de WAV, zie bladzijde 17 van hoofdstuk 3 van de Handreiking regelgeving ammoniak en veehouderij.

De heer GAASBEEK is niet duidelijk waarom de provincie geen recht heeft de kaart vast te stellen als de gemeente Westerveld de contourkaarten intrekt.

De heer NIEUWENHUIS verwijst naar de eerdergenoemde handreiking.

De heer SMIDT vraagt of de vergunningverlening door de gemeente Westerveld wordt toegepast als de kaart niet wordt vastgesteld.

De heer NIEUWENHUIS denkt dat de provincie in dat geval terug aan tafel moet met de gemeente Westerveld.

De heer SMIDT denkt dat het bedrijf wellicht ook op slot blijft als de kaart niet wordt aangenomen.

De heer NIEUWENHUIS kan daarover niet oordelen.

De heer PRINS van Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (NLTO) Drenthe vindt dat de voorbereiding van de ammoniakkaart met bijna een jaar lang is geweest. Het college heeft daarmee beoogd zorgvuldig te zijn, wat niet wegneemt dat het uiteindelijke resultaat teleurstellend is. De staten moeten dan ook overwegen te adviseren geen definitief besluit over de kaart te nemen. Veel veehouderijbedrijven in een ammoniakzone krijgen met deze kaart slechte toekomstkansen zonder dat zij hieraan iets kunnen doen. De ammoniakzones dragen niet bij aan een beter milieu. De WAV biedt college en staten meer

mogelijkheden om ammoniakzones te beperken dan blijkt uit beleidsbrief en ontwerpkaart. Het stappenplan dat tot doel heeft om getroffen bedrijven perspectief te bieden, moet nog worden uitgevoerd. Beleid en regels zijn er, maar de alternatieven ontbreken.

Uit inventarisaties blijkt dat ongeveer 360 veehouderijbedrijven in de ammoniakzones liggen, volgens de beleidsbrief is dat ongeveer 5%. De zorg gaat uit naar de varkens- en kippenbedrijven en naar de melkveebedrijven die meer dan 110 melkkoeien hebben. Zij zijn gebonden aan een emissieplafond en uitbreiding is zeker voor varkens- en kippenbedrijven door de hoge extra kosten niet haalbaar. Mede tegen de achtergrond van de prijsdruk, ook als gevolg van het EU-beleid, is schaalvergroting onafwendbaar om te overleven. De biologische landbouw is slechts voor enkelen reëel omdat het een overvoerde markt is met een slechte kosten-batenverhouding. Van de genoemde 360 bedrijven zijn er ongeveer 150 knelpuntbedrijven. De zonering betekent voor hen gedwongen bedrijfsbeëindiging, in ieder geval op de huidige locatie. Nu reeds is te zien dat bedrijven door de ligging in de zone tonnen minder waard zijn. Banken blijken bovendien niet bereid door deze ligging nieuwe kredieten beschikbaar te stellen. In het POP is echter aan bestaande intensieve bedrijven ontwikkelingsperspectief gegeven. De ammoniakkaart heeft slechts een bevriezende werking op de ammoniakemissie. De bijdragen van de bedoelde bedrijven aan de verzuring van nabijgelegen natuur is sowieso uiterst gering. De vermindering door de landbouw vindt plaats door generieke maatregelen, waarvan de belangrijkste een emissiearme aanwending is van mest- en voermaatregelen door meer maïs in het rantsoen van koeien en minder nitraatrijk gras. Hiermee voldoet Nederland aan de Europese ammoniakdoelstellingen, wat de paarse politiek er niet van heeft weerhouden dat toch tot ammoniakzones is overgegaan. Daarbij gold de reconstructie van veehouderijen in Zuid- en Oost-Nederland als belangrijk ijkpunt, met naar nu blijkt grote gevolgen.

De wet biedt het college meer mogelijkheden om de zones te beperken, wat inhoudt dat de bedrijven binnen zones extra worden beperkt ten opzichte van de oude regelgeving. Saldering met een ammoniakreductieplan is niet meer mogelijk. Het stappenplan is een noodzakelijk onderdeel, waaraan de NLTO medewerking verleent en

daarbij ook optreedt als medefinancier. Er wordt een fase ingetreden van onderzoek naar de knelbedrijven en de mogelijkheden daaraan iets te doen. Wat de uitkomsten ook zijn, flankerende maatregelen zijn nog niet genomen. Ondanks herhaalde pleidooien van de NLTO is ook in IPO-verband door de noordelijke provincies nooit een hoorbaar pleidooi gevoerd.

De heer VANDER SCHOOT verwijst naar het getal van 150 bedrijven die dreigen te verdwijnen en het percentage van 5 in de beleidsbrief.

De heer PRINS legt uit dat het percentage slaat op het totale aantal bedrijven in Drenthe.

De heer SMIDT stelt vast dat NLTO Drenthe vraagt om de ontwerpkaart nog niet vast te stellen. Dat betekent dat de bedrijven die een vraag om een vergunning hebben lopen geen vergunning verleend kan worden. De gemeenten weigeren dat terecht als gebieden nog in discussie zijn. Neemt NLTO Drenthe deze consequentie voor lief?

De heer PRINS merkt op dat bij de vaststelling van het POP in 1998 aan de bestaande intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden geboden zijn. Als de ammoniakkaart wordt vastgesteld, moet voor de maand april een evaluatie ingevoerd worden. De ammoniakkaart kan ook in april worden vastgesteld, onder voorwaarde dat het stappenplan zorgvuldig is afgewogen.

De heer SMIDT vraagt zich af wat er gebeurt als het stappenplan niet in april klaar is. Is het dan een groot probleem dat de betrokken bedrijven geen vergunning krijgen?

De heer PRINS beaamt dat. Een en ander moet echter volgens een tijdsplan plaatsvinden, zodat de zaak niet jaren vooruit wordt geschoven.

De heer SMIT vraagt op basis van welke informatie de uitspraak is gedaan dat ammoniakzones niet bijdragen aan een beter milieu.

De heer PRINS verwijst naar onderzoek in de laatste jaren, die laat zien dat het nitraatgehalte door de genomen maatregelen in verband met het mineralenaangiftesysteem dusdanig is terug-

gelopen dat het instellen van ammoniakzones overbodig is. Het is overigens verbazingwekkend dat een biologische boer in een zonerings 1.000 koeien mag houden, die blijkbaar geen ammoniak afscheiden.

De heer SMIT vraagt of dit betekent dat de wet overbodig is.

De heer PRINS beaamt dat.

Mevrouw KEMPE vraagt of er een definitie bestaat van de term knelpuntbedrijf.

De heer PRINS legt uit dat het gaat om intensieve bedrijven en bedrijven die op de grens van 110 koeien zitten. Meestal zijn het bedrijven in maatschap, met vader en zoon of twee broers, de grotere bedrijven. Daarnaast zien bedrijven zonder gegarandeerde opvolging hun voorziening voor de oude dag met de helft dalen door de waardevermindering.

Mevrouw KEMPE vraagt of dit allemaal knelpuntbedrijven zijn.

De heer PRINS geeft aan dat het hier niet gaat om het getal van 150, maar het getal van 360 bedrijven.

De heer DIJKS vraagt welke extra mogelijkheden NLTO Drenthe ziet in de huidige wetgeving om de zones te beperken.

De heer PRINS wijst erop dat minister Pronk mogelijkheden zag om de zones anders in te vullen en flankerend beleid in te zetten. Voor de reconstructiegebieden zijn ettelijke miljoenen uitgetrokken. GS moeten alsnog actie ondernemen om via IPO-verband ook voor de provincie Drenthe geld beschikbaar te krijgen.

De heer DIJKS zegt dat te willen doen naar aanleiding van het stappenplan.

Mevrouw KOOIKER uit Nieuw-Zwinderen heeft een veebedrijf in zone I, wat vanuit de zandkaarten gezien zeer gunstig is. Tussen dat bedrijf en het natuurgebied ligt een kanaal. Tijdens de hoorzitting bleken de gedeputeerden Edelenbosch en Dijk het volkomen eens met de naar voren

gebrachte standpunten. Beiden konden echter niets aan de situatie veranderen en bleken daar bovendien ook geen behoefte aan te hebben. Dat zit nog steeds hoog. Er wordt voor gepleit om de 250 meter zone bij het bedrijf aan te passen. Het kanaal blijft een goede afscheiding. Dit bedrijf is het enige in natuurgebied De Witten die last heeft van deze regel. Dat is erg zuur.

De heer BARKHUIS spreekt namens de maatschap Boelens te Huis ter Heide. De ammoniakkaart en de 250-meter-zone is te danken aan de WAV. Deze wet is een product van de heren Pronk en Brinkhorst, aan wie de landbouw geen prettige herinneringen heeft. In het Dagblad van het Noorden gaf mevrouw Edelenbosch op 1 oktober 2002 echter hoop door te stellen dat zowel sociaal, milieutechnisch als economisch een gezonde en vitale agrarische sector van groot belang is voor een leefbaar platteland. Het rapport-Langman stelt hetzelfde. Een en ander wordt door de WAV onderuit gehaald. Waarom uit het college niet eenzelfde ferme taal als bij de dreigende opslag van radioactief afval in de provincie Drenthe: Drenthe blijft baas over het eigen grondgebied? Minister Veerman laat weten flexibel te willen zijn. Minister Kamp geeft aan dat de regio meer verantwoordelijkheid moet dragen voor het oplossen van problemen. De heer Ter Beek liet onlangs op de radio weten dat Drenthe een trotse provincie is. Dat geldt toch ook voor haar bestuurders?

Is het niet veel beter als de provincie de pijlen richt op de grote natuurgebieden, zoals het Fochtelooërveen en het Dwingelderveld? Is het niet veel jovialer om de ammoniakkaart op te schorten tot na de verkiezingen en de begrenzingen bij de verplaatste bedrijven op te heffen of aan te passen?

De provincie heeft de voorganger van het bedrijf mede met de landinrichting geplaatst in een natuurontwikkelingsgebied. Zelfs is een tegevoetkoming aangeboden in verband met de waardedaling van de bedrijfsgebouwen die aan de landbouw onttrokken moesten worden. Later bleek dat niet aan de voorwaarden van de ingewikkelde regelgeving werd voldaan. Dat de provincie het bedrijf geadviseerd zou hebben om verder terug te bouwen blijkt uit niets. Het Tonckensbosch is een productiebos en bovendien multifunctioneel, wat wordt uitgebreid door de

facelift van Huis ter Heide met een wandelroute van drie kilometer en een fiets- en wandelroute vanuit de nieuwe woonwijk Kloosterveen. Op deze manier wordt de toekomst van de bedrijven heel onzeker.

Een onvervalst Drents motto is: Aait met een moeseval kunt doen moei der gien leeuwkkooi bijhaolen. De staten moeten GS dan ook adviseren om de ammoniakkaart op te schorten en de begrenzing van het bedrijf op te heffen of aan te passen.

Mevrouw BOELEN uit Huis ter Heide heeft samen met haar man en ouders de maatschap Barkhuis-Boelens.

Het bedrijf is in november 1998 vanuit een natuurontwikkelingsgebied aan de Koloniewaart, nabij het Fochtelooërveen, verplaatst naar de Koelenweg. Het bedrijf aan de Koloniewaart had door het aanwijzen van dat gebied geen toekomstperspectief voor een jong veehouderijbedrijf. In samenwerking met de herinrichting en de DLG is het bedrijf daarop verplaatst. Hier lag voor jonge ondernemers een goede toekomst, aangezien het volgens de POP-kaart in zone I ligt. Op het moment van de verplaatsing was bovendien niets bekend over de regeling van 250 meter. Op advies en met medewerking van de overheid is het bedrijf verplaatst naar een gebied zonder beperkingen voor de landbouw. Ook de overheidsinstanties spraken van een goede toekomst waardoor investeringen op de lange termijn gewaarborgd zouden zijn.

Helaas moet na vier jaar geconcludeerd worden dat de toekomst van het bedrijf door de 250-meter-regeling ernstig in gevaar komt. De overheid heeft dus gefaald. Er is veel tijd en geld ingestoken. De 250-meter-regeling zorgt bovendien voor rechtsongelijkheid. De ene boer kan een megabedrijf beginnen en de andere boer kan niet of nauwelijks uitbreiden. Een rare vorm van democratie en rechtsongelijkheid.

Een oplossing kan zijn om een nieuwe milieu- en hinderwetvergunning aan te vragen en de stal 250 meter te verplaatsen. Het is dan logisch dat de provincie of een andere overheid de kosten dekt. Zij hebben het probleem gecreëerd. Een goedkopere oplossing is om rond elk landbouwbedrijf een cirkel van 250 meter te zetten. Wit landbouwgebied is schaarser dan natuurgebieden. De boeren zijn beter af en de natuurgebieden

worden er niet slechter van. Het gevolg van ammoniakuitstoot is immers nooit vastgesteld en is dus een hersenspinsel.

Het bedrijf is onnodig in de problemen gekomen door beleid van de overheid inzake de 250-meter-regeling. Het is frustrerend en verdrietig dat de politiek het niet begrijpt of de zaak niet in zijn context kan plaatsen. Het bedrijf is bereid om samen met de provincie een geschikte oplossing te vinden voor dit probleem.

De heer TONCKENS uit Westervelde heeft een veebedrijf met gebouwen met ruimte voor 140 melkkoeien en jongvee, 130 ha landbouwgrond voor melkvee en 40 ha bos. De wet is duidelijk. Onduidelijk is hoe het bedrijf een inkomen moet genereren voor twee gezinnen en onderhoud van het landgoed. De familie Tonckens heeft altijd maatschappelijke verantwoordelijkheid genomen. In 1800 is Veenhuizen verkocht met het oog op de landloperij. In 1930 is 400 ha Fledders verkocht vanwege bestrijding van de werkloosheid. In het POP wordt ruimte geboden voor biologische landbouw op het landgoed. Daarop is geprobeerd om een gedeelte van het bedrijf in het Beekdal te bestempelen voor biolandbouw in het Bestemmingsplan buitengebied Norg. Dat is niet gelukt. In het Bestemmingsplan kern Westervelde is geprobeerd om uit een van de mooiste boerderijen uit Westervelde, in 1950 afgebroken, in programmabeheer een inkomen te verkrijgen. Het bedrijf heeft 150 ha bos in Westervelde. Het gaat dan om verkoop van geriefhout, brandhout, paalhekken en ooievaarspalen. Dat is afgeketst op Monumentenzorg die het bedreigend vond met het oog op het Huis te Westervelde.

De situatie is dat er geen uitbreiding mogelijk is boven de 110 koeien. Onduidelijk is wat met de laatste vijf koeien moet gebeuren. Het bos injagen? Het bedrijf krijgt nog steeds grond terug van pachters in het Beekdal. Daar zit een melkquotum op dat echter niet gebruikt kan worden. Overstappen op akkerbouw is niet mogelijk vanwege het scheurverbod in het Beekdal, waar het grootste deel van de grond ligt. De grond mag niet gedraineerd of geploegd worden.

Een gesprek met de herinrichtingscommissie (alle andere uitgenodigden zoals de gemeente, Monumentenzorg en waterschap lieten zonder bericht verstek gaan) heeft alleen opgeleverd dat er geen geld is.

De heer VANDER SCHOOT vraagt wie er allemaal bij dat gesprek hadden moeten zijn.

De heer TONCKENS gaf aan dat de heer Buis aanwezig had moeten zijn. Die had geen uitnodiging ontvangen. De bijeenkomst is georganiseerd door Wiebe Feenma.

De heer GAASBEEK signaleert een ongelijkheid in behandeling van de provincie Drenthe en de reconstructieprovincies. Het provinciale tussenbestuur moet de rijksoverheid hierop met nadruk wijzen. De staten moeten het proces van inspraak met de betrokkenen meer dan voorheen controleren.

Er is diverse malen sprake geweest van miscommunicatie. Het grote aantal insprekers bewijst dat het proces zorgvuldiger doorlopen had moeten worden. Er is vaak sprake van onduidelijkheid en van het onderschatten van de emoties van de Drentse boeren. De WAV wordt dan ook gezien als een verdere afbraak van de landbouwfunctie, functie I in het POP. Voordat er wellicht tot vaststelling van de ontwerpkaart wordt overgegaan, moeten alle knelpunten en de mogelijke oplossingen doorgesproken worden met de rijksoverheid. Hier moet het voorbeeld worden gevolgd van de reconstructiegebieden.

De kaart vertoont veel mankementen. Zo bleek bij een bezoek aan de heer Tiemens in Vorrelveen dat gronden die nog volop in productie zijn ingetekend waren als natuurgebied. Dit punt is de staten echter niet gemeld in de brief van het college van 13 december, zie bladzijde 7. Waarom blijft dit achterwege? Bij het bezoek bleken twee lijnen ingebracht die een voorkeurstracé aangeven. Die zijn volgens de brief indicatieve lijnen die nader begrensd moeten worden in overleg met de streek. Omdat de lijnen reeds deel uitmaken van de kaart hebben die gevolgen voor betrokkenen. Er is sprake van een waardevermindering van gronden en gebouwen van bijna een half miljoen euro bij vijf jonge boeren. De lijnen zijn dan ook onacceptabel. Bij een bezoek aan de maatschap Brinke-Huurdeman in Orvelte bleek dat dit bedrijf volledig op slot gaat bij de nieuwe regeling. Daarbij is de provincie vergeten te melden dat het gaat om een combinatie van veehouderij en kippenhouderij.

De wet gaat te veel voorbij aan economische en sociale overwegingen, zeker in een provincie

waarin de boerenstand vele eeuwen het belangrijkste middel van bestaan is geweest. Het is daarom goed te zien dat er veel jonge boeren zijn die blijven vechten voor deze sector. De rijksoverheid stelt regels en bezuinigt tegelijkertijd, zodat geen vergoeding voor waardevermindering bestaat. Deze aanpak is onacceptabel. Het college moet dan ook, gezien het belang van de leefbaarheid van het platteland, haar invloed in Den Haag richten op het opschorten van dit besluit.

Van de punten onder Advies in de beleidsbrief kan alleen punt 3, het stappenplan, op instemming rekenen.

Mevrouw KEMPE merkt op dat de nieuwe WAV, die minder bedrijven treft dan de interim-wet, de provincies verplicht de provinciale EHS op kaart vast te stellen. De bedrijven die te maken krijgen met de wet, 360 in aantal, worden echter veel zwaarder getroffen. Heel wat veehouders zien het bedrijf op slot gaan of moeten investeren in (te) dure aanpassingen. De nieuwe wet brengt dan ook begrijpelijk veel onrust mee. In dat verband is het teleurstellend om te lezen dat het college de ingebrachte zienswijzen in een aantal gevallen erg algemeen beantwoordt. Daarbij blijkt onduidelijkheid te bestaan over de mogelijkheid van aanpassing van de EHS, zodat minder bedrijven binnen de 250-meter-zone liggen. Het is dan ook moeilijk uit te leggen dat wat in de reconstructieprovincies kan niet in de andere provincies mogelijk is. Dit riekt naar een onbegrijpelijke rechtsongelijkheid, mede in de hand gewerkt door het zelfs voor het parlement onbegrijpelijke en warrige taalgebruik van minister Pronk. De wet sluit flexibele zonering kennelijk niet uit, maar de desbetreffende ministers spreken zich uit tegen schuiven met de EHS buiten de reconstructiegebieden. Hoeveel juridische waarde kennen deze uitspraken? Bestaat in andere provincies ook verwarring op dit punt? Volgens het college heeft de provincie Drenthe geen mogelijkheid tot herbegrenzing. Zijn alle mogelijkheden benut om de schade voor bedrijven te beperken? Het is toch een sterk argument dat bij de criteria in 1999 voor aanwijzing van de EHS geen ammoniakzonering in beeld was? Agrariërs die zich in de buurt van de EHS vestigden en gemeentelijk en provinciaal bestuur dachten toen niet aan schaduwwerking van de EHS. Dit betekent dat er voor de zwaar getroffen bedrijven een goed flankerend beleid moet komen. Het college moet in Den Haag duidelijk maken dat de natuur-

beschermende werking van de wet een prijs heeft. Het college is overigens betrokken bij de agrariërs in de provincie, zoals blijkt uit het organiseren van extra hoorzittingen.

Het provinciale beleid moet er zijn voor de natuur en voor de boer. Deze tegenstrijdige belangen zijn niet altijd met gemak te combineren. Het valt te betwijfelen of de nieuwe wet het optimale instrument is om de natuur te beschermen.

Het vaststellen van de ammoniakkaart is een bevoegdheid van GS, waarbij de staten slechts een advies kunnen uitbrengen. Het college moet een goede inventarisatie maken van de gevolgen van de wet voor de veehouders in Drenthe, moet in Den Haag aandringen op gelijke criteria voor vaststelling van de EHS voor alle provincies en moet voor een goed flankerend beleid zorgen alvorens de kaart vast te stellen. Van de punten onder Advies in de beleidsbrief valt alleen punt 3 in goede aarde.

De heer KUIPER herinnert aan de diverse uitgangspunten van de Klankbordgroep Intensieve Veehouderij, die daarna door de Statencommissies Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit en Milieu, Water en Groen zijn overgenomen. Grondgebondenheid en emissiereductie zijn randvoorwaarden voor een ontwikkelingsperspectief. Bedrijfsvoering onder voorwaarden toestaan of verplaatsen en/of sloopregelingen treffen. De provincie moet zoeken naar plaatsen waar het POP-beleid bedrijfsvoering toelaat qua zonering. Meest geëigend instrument bij verplaatsing is de landinrichting. In zone II is groei acceptabel, zij het onder striktere randvoorwaarden. Opslagmogelijkheden en efficiëntere bedrijfsvoering op meer grond kunnen voordelen bieden bij het halen van de milieunormen. Bij ontwikkeling van beleid en instrumenten voor uitvoering moet bescherming van het milieu als randvoorwaarde voor beoordeling gelden. Tevens dient er een financiële garantie te komen voor een eventuele opkoopregeling en een sloopregeling voor leegstaande varkens- en kippenschuren. Aan het college is gevraagd financieringsmogelijkheden te zoeken en het reconstructiebeleid van de overheid toepasbaar te maken.

De regels van de overheid, een zone van 250 meter, die in de reconstructiegebieden anders wordt uitgelegd dan in de andere provincies, laten rechtsongelijkheid ontstaan. De regeling leidt ertoe dat goedwillende boeren die overgaan tot technische aanpassingen en daarmee grote

milieuresultaten behalen in de context van de zone weg worden gedrukt. De oplossing ligt in het bekijken van de ontwerpkaart, die gedeeltelijk onvolledig, inconsequent en niet goed uitgevoerd is.

De heer DIJKS vraagt om voorbeelden hiervan.

De heer KUIPER vindt dat als boeren alles hebben gedaan om in milieutechnische zin goede resultaten te bereiken er naar een praktische oplossing gekeken moet worden.

De heer DIJKS vraagt of de heer Kuiper ertoe bereid is bij de afwerking van de 250-meter-zone snippers van de EHS af te scheuren.

De heer KUIPER wijst erop dat dit lastig is in Drenthe omdat de POP-zones IV, V en VI gelijkstaan aan de EHS, zodat een onderscheid gemaakt moet worden tussen kwetsbare en niet-kwetsbare natuurgebieden. Die differentiatie heeft in de uitvoering niet plaatsgevonden. In gevallen van een milieutechnisch goede bedrijfsvoering moet een praktische oplossing worden gecreëerd door de EHS een tiental meters op te schuiven in niet-kwetsbare gebieden.

De heer SMIDT is het niet eens met de eenvoudige gelijkstelling van de zones IV, V en VI met de EHS.

De heer KUIPER legt uit dat zijn opmerking globaal is bedoeld. De kaart en het gebied moeten gedetailleerd bekeken worden, zodat duidelijk is welke consequenties toepassing of afwijking in een praktisch geval heeft.

De heer GAASBEEK vraagt of dit betekent dat de fractie van GroenLinks vindt dat de ontwerpkaart teruggenomen moet worden.

De heer KUIPER vindt de kaart voor 95% geschikt en stelt dat de kaart goedgekeurd kan worden onder voorwaarde dat het college de punten waarover discussie bestaat opnieuw bekijkt.

Mevrouw STOEL stelt dat die discussie gevoerd moet worden aan de hand van het stappenplan.

De heer GAASBEEK is het hiermee eens. De kaart is fout maar het stappenplan is goed.

De heer VANDER SCHOOT vindt het verbazingwekkend dat een gedeputeerde die voor een belangrijk deel verantwoordelijk is niet in de zaal aanwezig is.

De heer KUIPER vindt de ammoniakkaart voor 95% acceptabel, op enige onduidelijkheden en details na waardoor enige boeren in de problemen komen. Van de punten onder Advies in de beleidsbrief kan alleen punt 3 op instemming rekenen.

De heer SLUITER vraagt of dit betekent dat de heer Kuiper adviseert om de kaart voor 95% vast te stellen.

De heer KUIPER wijst erop dat het gaat om een ingewikkelde materie, die vraagt om een stapsgewijze aanpak. De randvoorwaarden van de klankbordgroep moeten hierbij voorop staan.

De heer SLUITER vraagt de heer Kuiper of ingestemd kan worden met de ontwerpkaart.

De heer KUIPER kan pas instemmen met de kaart als in overleg met de betrokken mensen tot oplossingen gekomen kan worden.

Mevrouw KEMPE vraagt of dit betekent dat een negatief advies wordt gegeven over de ontwerpkaart.

De heer KUIPER beaamt dat.

De heer SMIDT hoorde veel opluchting in het veld toen de interim-wet afliep en ook toen de zone eerst op 500 meter en later op 250 meter werd vastgesteld. Toch is nog steeds het geluid te horen van boeren die in grotere problemen komen dan onder de interim-wet. Wie toen op slot ging, kon rechten kopen. Nu ligt het probleem bij de uitvoering, namelijk het vaststellen van de EHS. Door de provincie is veel werk verzet om, hiertoe door de wetgever gedwongen, van een globale EHS tot een concrete EHS te komen. Ongeveer 360 bedrijven zien hun ontwikkelingsmogelijkheden direct of op termijn beperkt, met name de 160 bedrijven met een vorm van intensieve veehouderij die een acute bevriezing van het ammoniakplafond kennen. Alleen een dure aanpassing van de stallen kan een uitkomst bieden op bedrijfsniveau.

Voor de provincie ligt hier een ereschuld in de vorm van de randvoorwaarden die vastgesteld zijn door de klankbordgroep. Tegen de zin van de VVD-fractie is bij vaststelling van het POP door het aannemen van de motie-F nieuwvestiging van intensieve veehouderij in Drenthe uitgesloten. Van het toen geboden ontwikkelingsperspectief is bitter weinig terechtgekomen. Nu is er bovendien sprake van een forse beperking. In het kader van de POP-II-discussie moet dit onderwerp op de agenda worden gezet. Ook in het licht van de ontwikkeling van de Veenkoloniën moet het uitgangspunt van POP-I op dit punt bijgebogen worden.

De heer JONKER vraagt of dit een pleidooi betekent voor nieuwvestiging van intensieve veehouderij in Drenthe.

De heer SMIDT legt uit dat het pleidooi is om het slot eraf te halen.

Mevrouw EDELENBOSCH wijst erop dat binnen de provincie ruimte bestaat om knelgevallen te verplaatsen, bijvoorbeeld als een nieuw bedrijf in de Veenkoloniën.

De heer SMIDT vraagt of dit beleid vormgegeven is.

Mevrouw EDELENBOSCH is van mening dat het mogelijk is als daarvoor geld beschikbaar is.

De heer SMIDT vraagt of er sprake is van beleid in planologische zin.

Mevrouw EDELENBOSCH denkt dat het mogelijk is.

De heer SMIDT wijst erop dat de tot nu toe op POP-I aangepaste bestemmingsplannen geen ruimte kennen voor nieuwvestiging voor intensieve veehouderij.

Een oplossing voor dergelijke bedrijven kan liggen in vergroten van het bouwblok, conform een advies van de Klankbordgroep Intensieve Veehouderij. Ook dat vergt een aanpassing van het POP.

Het college vraagt de staten expliciet om instemming met de beantwoording van de ingebrachte zienswijzen. Het is goed dat de indicatieve ecologische verbindingzones eraf zijn gehaald, zeker

in afwachting van de komende discussie met de streek. Minder is dat te pas en te onpas wordt verwezen naar het project Bedreven bedrijven, waarin de provincie bedrijven stimuleert om via het voerspoor te komen tot vermindering van de ammoniakuitstoot. In technische zin is het niet correct voor bedrijven in de 250-meter-zone, omdat die route geldt voor alle veehouderijbedrijven in Nederland. In ruil voor de verplichting tot emissiearme stallen doen alle boeren een poging de ammoniakemissie terug te dringen.

De stelling van beide gedeputeerden dat knelpunten op de grens van de 250-meter-zone geaccommodeerd moeten worden wordt onderschreven. Dit heeft onder andere te maken met kosteneffectiviteit. Bovendien heeft de gemeente geen beleidsvrijheid nu zij slechts dienen te meten vanaf de door de provincie gestelde grens. Er is geen andere oplossing dan het opofferen van een snipper EHS. Of dat mogelijk is binnen de huidige wetgeving is de vraag. Wellicht is een beleidsuitspraak van de minister nodig langs de lijn van de mogelijkheid die aan de reconstructiegebieden is geboden.

De heer KUIPER vraagt of een snipper EHS elders gecompenseerd moet worden.

De heer SMIDT wijst erop dat dit ook in de reconstructieprovincies geldt. Bij dit alles moet duidelijk zijn dat elk bedrijf individueel beoordeeld moet worden op belangen van de boeren, eventuele schade aan de natuur en de inspanningen van de boer op dit vlak.

Er zijn gevallen geclaimd waarin de provincie een rol heeft gespeeld bij het zoeken van een nieuwe bedrijfslocatie in het kader van landinrichting en gebiedenbeleid, die vervolgens ertoe leidt dat het bedrijf op slot gaat. Als bewezen kan worden dat de provincie een duidelijke rol heeft gespeeld als adviseur voor een vestigingslocatie die nu grote problemen oplevert, betekent dit een zware inspanningsverplichting voor de provincie om aanpassingen van de grens te overwegen. In Den Haag moet tevens bepleit worden om de gezinsbedrijven mee te laten groeien met de rest van de sector. Het streven van de minister was namelijk om gezinsbedrijven (melkveehouderijen) in de buurt van natuurterreinen in stand te houden gezien de belangrijke rol ten aanzien van landschap, economie en leefbaarheid. Het bevrozen van de omvang brengt deze doelstelling in gevaar.

Er is zeker sprake van rechtsongelijkheid tussen de provincies. De financiële mogelijkheden van reconstructieprovincies om knelpunten op te lossen zijn dan ook aanmerkelijk groter. Is een ruimte voor ruimte-regeling in het kader van POP-II toepasbaar? De private sector kan dan de sanering van knelpunten mede financieren. Een flankerend beleid op dit vlak is voor de provincie immers onhaalbaar in financiële zin.

Het stappenplan valt in goede aarde. Dat plan moet bij voorrang behandeld worden, omdat de problemen binnen de huidige regelgeving niet opgelost kunnen worden. Er moet dan ook ruimte komen via een beleidsuitspraak van de minister. Dan moeten de problemen eerst via het stappenplan in beeld worden gebracht. Het doel moet een meer structurele oplossing zijn, waarbij de zeer kwetsbare natuur buiten schot blijft. In de Kamer is een motie aangehouden die bij aanneming kan betekenen dat de werking van de wet tot deze gebieden wordt beperkt. Dat betekent dat het aantal knelpunten in Drenthe zal afnemen tot het aantal dat is voorzien in eerder beleid. Tevens kan met Koopman-gelden flankerend beleid ingezet worden op de natuur. De minister moet sowieso op de hoogte worden gebracht van de problemen van de provincie, gepaard met een eventuele financiële claim.

De beste oplossing is om via de IPO druk uit te oefenen in de richting van een wetwijziging. Daarbij is versnippering met compensatie een oplossing. Tevens ligt er voor de provincie een duidelijke ereschuld. Als het college op korte termijn in staat is om een en ander te regelen, kan ingestemd worden met de alsdan gewijzigde kaart. Met beantwoording van de zienswijze kan niet ingestemd worden. Het stappenplan moet zo snel mogelijk ingericht worden.

De heer GAASBEEK concludeert dat de fractie van de VVD negatief adviseert op de punten 1 en 2 en positief adviseert over 3.

De heer SMIDT geeft aan dat vaststelling van de ontwerpkaart opgeschort moet worden.

Mevrouw STOEL is ervan overtuigd dat door de provincie op een zorgvuldige wijze veel werk is verzet. Het is immers van belang de ammoniak-uitstoot te beperken om in de toekomst van de natuur te blijven genieten. Het is duidelijk dat daarbij niet elk boerenbedrijf kan worden ontzien.

In de provincie Drenthe is een goed landschapsbeleid van groot belang, waarin natuurbescherming en agrarische ontwikkeling tot hun recht moeten komen. Uitvoering van de WAV mag deze belangen niet recht tegenover elkaar stellen. De hoeveelheid serieuze reacties op de ontwerpkaart laat zien dat nogal wat bedrijven gedupeerd worden als de kaart in deze vorm wordt vastgesteld. Het gaat hierbij om bedrijven die pas in het Drentse gebied gevestigd zijn en bij vestiging te horen kregen dat het bedrijf niet beperkt zou worden in groei en om bedrijven die een vergunning kregen voor het bouwen van een nieuwe stal en die nu in de 250-meter-zone dreigen te komen. Deze zaken kunnen diep ingrijpen en hebben ook betrekking op het vertrouwen van de burger in de politiek.

Een aantal insprekers heeft van het recht op inspreken gebruikgemaakt omdat zij zich niet serieus behandeld voelen op de gehouden hoorzitting. Ook is gebleken dat de kaart op sommige plaatsen nog niet juist is.

De wet die de provincie moet uitvoeren, werkt voor de provincie Drenthe zwart-wit uit. Voor de reconstructiegebieden is flankerend beleid vastgesteld. Voor de provincie Drenthe tot nu toe niet, ondanks de grote hoeveelheid natuur en de dus grote gevolgen voor boeren van de ammoniakkaart.

Informatie uit de Eerste Kamer wijst erop dat ook voor de provincie Drenthe enige compensatie mogelijk is. Dat moet echter door de provincie bevochten worden, nu LNV niet staat te springen om deze afspraken duidelijk naar voren te brengen. Uit betrouwbare bron is bovendien vernomen dat in de niet-reconstructiegebieden enige ruimte bestaat bij het vastleggen van de EHS langs de lijnen van meer en minder kwetsbare natuurgebieden. Dit kan het aantal knelpunten terugbrengen zonder afbreuk te doen aan de natuur. Ook in de spelregels van het ministerie voor het vaststellen van de EHS bestaat ruimte voor afwijking, die overigens afgesproken moet worden in overleg met alle niet-reconstructiegebieden en het ministerie. GS moeten dan ook nagaan wat de reikwijdte is van de genoemde ruimte.

Het college wordt geadviseerd om de kaart, inclusief de aangebrachte wijzigingen, niet definitief vast te stellen. Eerst moet worden overgegaan tot het stappenplan van de inventarisatie van veehouderijen. Het benodigde bedrag daarvoor moet beschikbaar worden gesteld. Alleen dan wordt

duidelijk welke bedrijven knelgevallen zijn als de ammoniakkaart binnen afzienbare tijd definitief wordt vastgesteld.

Het college wordt tevens geadviseerd om na te gaan of er mogelijkheden voor flankerend beleid aanwezig zijn. Een en ander is het best in IPO-verband te bespreken. Daarnaast wordt het college geadviseerd om de mogelijkheden van de wet voor niet-reconstructiegebieden inzake een flexibele vaststelling van de EHS uit te zoeken en toe te passen op de ammoniakkaart.

De heer SMIT is van mening dat er ten aanzien van het milieubeleid sprake is van een onevenwichtigheid nu alle verzuringsgevoelige gebieden over een kam worden geschoren. Dat kan leiden tot stalverplaatsing, nieuwbouw, het houden van meer dieren, kapitaalvernietiging en tot per saldo een nadelig milieueffect. Welke afweging ligt hieraan ten grondslag? Welke gebieden zijn dermate waardevol dat deze maatregel gerechtvaardigd is?

Bij de inspraakreacties valt op dat er veel fouten in de ontwerpkaart zitten. Correcties zijn toegezegd, maar mogen in feite niet afhankelijk zijn van inspraakreacties. Hoe weet de provincie nu met zekerheid dat er geen fouten meer in de kaart zitten? Op ambtelijk niveau moet de kaart dan ook nog eens zorgvuldig bekeken worden, zodat herhaling kan worden voorkomen.

Bij de insprekers is te horen dat recentelijk bedrijven zijn verplaatst en dat nieuwbouw heeft plaatsgevonden. Het college moet een zodanige systematiek ontwikkelen dat bij nieuwbouw of verplaatsing dit soort situaties kan worden voorkomen.

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen zeer waardevolle en waardevolle verzuringsgevoelige gebieden om een negatief effect op het milieu te voorkomen. De ontwerpkaart, inclusief de wijzigingen, kan niet vastgesteld worden. Eerst moet het stappenplan uitgevoerd worden. Ook moet bekeken worden hoeveel knelpunten overblijven als een onderscheid wordt gemaakt tussen gevoelige en zeer gevoelige gebieden. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de opening die minister Veerman hierover heeft geboden bij de behandeling van de Wet ammoniak en veehouderij in de Tweede Kamer.

Samengevat is het standpunt van de D66-fractie als volgt:

1. eerst een onderscheid maken tussen de ruilverkavelingsbosjes en de echt waardevolle gebieden, dus tussen waardevolle en zeer waardevolle gebieden;
  2. het stappenplan eerst uitvoeren en bekijken hoeveel knelgevallen er echt overblijven;
- de ontwerpkaart Wet ammoniak en veehouderij nu niet vaststellen, maar pas na uitwerking van de eerste twee punten.

De heer VANDER SCHOOT doet het proces rond de ontwerpkaart WAV denken aan een openhartoperatie bij een patiënt die last heeft van een blinde darm. Er is zorgvuldig gewerkt, maar de menselijke maat is zoek. Het ontbreekt aan mededogen voor wat de boer overkomt. Ten tijde van de Tweede Wereldoorlog wisten de mensen de gaaf naar de boer immers wel te maken.

De heer KUIPER maakt hiertegen alle mogelijke bezwaar.

De heer VANDER SCHOOT noemt dat ook maar een mening.

Via het aangeven van strepen op een kaart worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven beknot of om zeep geholpen. Compensatieperspectieven worden bij de ingebrachte zienswijzen over de boeren gestort. Een mondelinge overeenkomst biedt echter geen zekerheid. Daarnaast wordt in de taxatie gepreludeerd op waardedaling die zich voordoet na toepassing van de kaart en worden kredietmogelijkheden beperkt. Compensatie door de overheid moet complete compensatie inhouden, inclusief de waardedaling als gevolg van door de overheid in gang gezette ontwikkelingen.

Ogenschijnlijke flexibiliteit rond ammoniakzones culmineert in knellende toepassingen voor honderd tot tweehonderd bedrijven. Ook hier gaat het milieu boven de mens: de kaart wordt gehandhaafd.

Van de punten onder Advies bij de beleidsbrief wordt niet ingestemd met punt 1 vanwege de duidelijke communicatiegebreken en de juridische onvolkomenheden in de afwerking. Punt 2 wordt eveneens niet gehonoreerd.

Met punt 3 wordt ingestemd omdat het kan leiden tot een individuele benadering van de bedrijven en een duidelijke inventarisatie van de knelpunten.

De heer POPKEN heeft heimwee naar de tijd dat boeren de mest gewoon konden gebruiken als voeding voor de bodem. Door ook door de rijksoverheid gesteunde ontwikkelingen is de mest inmiddels een enorm (emissie-)probleem geworden. Vanaf eind 1999 heeft de rijksoverheid getracht invulling te geven aan toekomstig stank- en ammoniakbeleid. In het Pact van Brakkenstein zijn de eerste ideeën geschetst, tegen de achtergrond waarvan de provincie Drenthe het Natuurbeleidsplan en een Gebiedsvisie Natuur, Bos en Landschap ontwikkelt inclusief de ecologische verbindingzones binnen de provinciale EHS. In september 2000 is een Plan van aanpak regionaal mest- en ammoniakbeleid vastgesteld in het kader van POP-I. Op 8 mei 2002 is de WAV in werking getreden, waarbij momenteel uitwerking moet worden gegeven aan de vele regelgeving, onder meer met een plankaart van de zuurgevoelige gebieden in Drenthe. De beleidsruimte van de provincie is daarmee beperkt. Voor de 360 agrarische bedrijven in de begrensde zones betekent dit een rem op de ontwikkeling: groei tot 110 melkkoeien en 77 stuks jongvee blijft mogelijk.

Na de hoorzitting is na inbrenging van bezwaren waar mogelijk de plankaart aangepast. Voor de echte knelgevallen, bedrijven die reeds boven het plafond zitten of onlangs nieuwgevestigde bedrijven, is een stappenplan inventarisatie veehouderijen in de 250-meter-zone afgesproken. Dat is een goed uitgangspunt.

Nu de uitslag van het stappenplan nog niet bekend is en de resultaten van het overleg met minister Veerman inzake een flexibele toepassing van de zonering eveneens onbekend zijn, is enig uitstel van vaststelling van de plankaart op zijn plaats. De punten 1 en 2 onder Advies in de beleidsbrief moeten aangehouden worden. Punt 3 krijgt volledige steun.

Is overigens bekend hoeveel bedrijven benaderd worden in het stappenplan? Welk perspectief kan deze bedrijven worden geboden? Bij de ecologische verbindingzone is in het gebied Beilervaart een zone gepland over een in aanbouw zijnde veestalling. Is dit over het hoofd gezien?

De heer JONKER vindt een commissievergadering op deze datum hoogst ongelukkig, omdat het provinciehuis twee weken dicht is geweest en er dus geen goede voorbereiding plaats heeft kunnen vinden.

Een eerder opgezet plan van aanpak van GS inzake ammoniak en veehouderij liet een aantal van ongeveer veertig bedrijven in de knel zien. Met de nieuwe wet gaat het om veel meer bedrijven. Het beperken van de ammoniakuitstoot heeft feitelijk tot een depositieoplossing geleid met zones rond natuurgebieden. Vaststelling hiervan leidt tot het verlaten van uitgangspunten van het POP: zone I, II en III hebben geen hinder van zone IV, V en VI. Onder de nieuwe wet hebben de landbouwzones zeker last van de natuurzones. Burgers voelen zich hierdoor genomen.

De provincie Drenthe kan zich er niet van afmaken dat er niets gedaan kan worden aan het rijksbeleid. Er moet dan ook onderscheid gemaakt worden tussen de natuurgebieden. Een stuk maïsland kan nooit natuurgebied zijn (zie spreker A51). Deze gebieden moeten met een aparte kleur aangegeven worden. Het zijn immers nog geen natuurgebieden.

Het is duidelijk dat er een EHS moet komen. Als dit automatisch betekent dat door de gemeenten als verzuringsgevoelig aangewezen gebied gelijkstaat aan EHS is dit te kort door de bocht. Op dit vlak wordt creativiteit verwacht van de provincie. De boeren hebben recht op een EHS en op ecologische verbindingzones waarbij de knelgevallen zo veel mogelijk worden ontzien. De reconstructiegebieden kennen een flankerend beleid dat ontbreekt in de provincie Drenthe alhoewel de gevolgen van de problemen duidelijk merkbaar zijn. Dit is dan ook de omgekeerde wereld. Het beginsel van de kosteneffectiviteit is daarnaast niet terug te vinden in de kaart. Bedrijven die zijn verplaatst in het kader van natuurontwikkeling en ruilverkaveling gaan nu op slot, terwijl hen een toekomst in zone I en zone II van het POP voor ogen stond. Dit lijkt op onbehoorlijk bestuur.

Aangezien de discussie in Den Haag niet is uitgekristalliseerd kan er nog van alles veranderen. Het college moet dan ook een krachtig signaal afgeven om de wet aan te passen.

Het stappenplan moet samen met de NLTO zo spoedig mogelijk uitgevoerd worden,

zodat het probleem inzichtelijk wordt. In 1983 is afgesproken dat in het jaar 2010 de reductie van de ammoniakuitstoot 70% moet zijn. Wat is de stand van zaken in de provincie Drenthe? Bij vaststelling van de EHS moet, conform de discussie in Den Haag, uitgegaan worden van de zeer kwetsbare natuur.

Alleen punt 3 onder Advies in de beleidsbrief valt in goede aarde. Het stappenplan moet goed uitgewerkt worden voordat de kaart vastgesteld kan worden

De heer DIJKS wijst erop dat het gaat om een door de Tweede en Eerste Kamer aanvaarde wet, die op 8 mei 2002 in werking is getreden. Deze wet is van kracht en moet uitgevoerd worden. Alle suggesties dat die wet alsnog veranderd kan worden, komen neer op goedkope politiek. Het college is voor de uitvoering zo vroeg mogelijk een overleg gestart met de landbouworganisaties, de milieuorganisaties, de natuurorganisaties en de gemeenten. Tijdens diverse bijeenkomsten zijn de kaarten besproken. Daarbij is kritisch gekeken naar de kaarten vanuit de optiek dat niet meer gedaan moet worden dan de wet vraagt. Die wet stelt dat gebieden groter dan 5 ha die voor verzuuring gevoelig zijn op de kaart thuishoren. De gemeenten kunnen die niet wegpoetsen. Dat is in strijd met de wet en met de in het parlement vastgestelde normen, hoe onsympathiek en onrechtvaardig die ook zijn. Er zit immers een hoge mate van rechtsongelijkheid in de wet. Voorafgaande aan vaststelling van de wet is er tientallen keren overleg geweest in Den Haag en met het IPO, tussen de zeven niet-reconstructieprovincies en de vijf reconstructieprovincies, gericht op het van tafel krijgen van die ongelijkheid. Daarbij zijn voorstellen voor saldering en financiële steun gesneuveld.

Het getal van 360 knelpuntbedrijven moet genuanceerd worden. Een percentage van 5 van het totale aantal agrarische bedrijven heeft hiermee te maken. Slechts een aantal bedrijven gaat echt op slot. Zo hebben 195 van deze bedrijven minder dan 70 koeien, wat enige groei mogelijk maakt.

Het stappenplan is ingesteld om de knelpunten te inventariseren. Vanuit het oogpunt van kosten-effectiviteit zouden afwijkingen mogelijk moeten zijn. Daarbij kan gekozen worden voor maatwerk. Dat kost tijd, wat betekent dat degenen die de

ruimte krijgen onder de nieuwe wet langer moeten wachten op een eventuele vergunning (inspreker Nieuwenhuis uit Westerveld). De brief van minister Veerman biedt overigens weinig soelaas. De uitkomst van het stappenplan is overigens voorzien voor januari 2004. Er bestaat bovendien geen garantie dat het stappenplan de systematiek van de wet niet zal volgen. Het is daarnaast aan de staten om overeenkomstig de uitgangspunten van de Klankbordgroep Intensieve Veehouderij geld beschikbaar te stellen. Er worden bedrijven beperkt in hun ontwikkeling. Daar heeft de provincie, als uitvoerder van de wet, geen grip op. Veel insprekers zeggen zich niet serieus behandeld te voelen. Dat is pijnlijk omdat bij de voorbereiding de grootst mogelijke openheid en zorgvuldigheid is betracht bij uitvoering van deze wet, die al jarenlang onderweg is. Het plan is bovendien in een vroegtijdig stadium op Internet gezet. Geconstateerde fouten in de kaart zijn inmiddels hersteld.

De heer KUIPER vraagt naar de gewenste volgorde. Kan de kaart worden vastgesteld zonder dat de foutjes zijn hersteld?

De heer DIJKS wijst erop dat het de gemeente is die een vergunning verstrekt. Volgens de gevolgde systematiek zitten er overigens geen fouten meer in de kaart.

De heer KUIPER herhaalt zijn vraag. Wordt de kaart vastgesteld inclusief de fouten met de mogelijkheid om die te herstellen of moet herstel daarvan afgewacht worden?

Mevrouw EDELENBOSCH denkt dat het voor de hand ligt dat de vastgestelde fouten worden hersteld alvorens de kaart wordt vastgesteld. Er is zeer zorgvuldig gewerkt, ook aan de hand van de hoorzittingen. De fouten zijn dan ook voor bijna 100% hersteld naar de huidige kennis van zaken. Als blijkt dat gras of maïsland aangewezen is dat niet op de kaart staat bij de gemeenten en dat in de toekomst niet geldt als een verzuringsgevoelig gebied, moet dat veranderd worden.

De heer GAASBEEK merkt op dat bij de hoorzitting en ook vandaag nog gebleken is dat de kaart niet klopt. Dan moet vaststelling daarvan opgeschort worden.

Mevrouw EDELENBOSCH merkt op dat tijdens de behandeling opgemerkte fouten inmiddels zijn hersteld (zie digitale versie op Internet).

De heer GAASBEEK zegt niet gehoord te hebben dat de opgemerkte fouten in de kaart hersteld zullen worden. Op deze basis kan geen kaart vastgesteld worden.

De heer DIJKS legt uit dat de opgemerkte fouten inmiddels zijn hersteld. Het gaat niet om aanpassing van de systematiek. Het stappenplan is in gang gezet om binnen het wettelijke kader te kijken naar de knelpunten. Als de kaart niet vastgesteld wordt, kan er tot het jaar 2004 geen voortgang worden gemaakt.

De heer GAASBEEK is van mening dat de gedeputeerde voorbij gaat aan de stelling van vele fracties dat de wet niet deugt voor de Drentse situatie. Er is dan ook een beroep gedaan op het college om te bezien welke mogelijkheden voor aanpassing en financiële steun er zijn in Den Haag.

De heer DIJKS wijst erop dat het college in de afgelopen twee jaren intensief heeft geprobeerd daarbij enig resultaat te behalen. Inmiddels is de wet vastgesteld. Het is niet aan de provincie Drenthe om vervolgens met een wetswijziging te komen. Met de gegevens uit het stappenplan kan echter getracht worden Den Haag te overtuigen van noodzakelijke wijzigingen.

De heer GAASBEEK benadrukt dat het college voor het stappenplan reeds de nodige hulde heeft ontvangen. Als de uitkomst van het stappenplan consequenties kan hebben voor de wet, kan de provincie beter niet vooraf het hoofd in de schoot leggen. Het college moet vechten voor de belangen van de provincie.

De heer DIJKS stipt aan dat insprekers zeggen tijdens de hoorzitting overvallen te zijn omdat men binnen tien minuten moest reageren op de afwijzing. Doel van de hoorzitting was echter geen discussie over de zienswijze maar te horen of de kaart correct is en voor een toelichting op de zienswijze. Dat de verslagen van de hoorzittingen nog niet beschikbaar zijn, heeft te maken met de vakantieperiode.

De heer SMIDT staat eveneens zorgvuldigheid voor, omdat verkeerde toepassing van een reeds ingrijpende wet nog meer narigheid betekent. In deze situatie is bovendien beweging in Den Haag nodig. Daarbij is het stappenplan een goed middel voor de provincie Drenthe. Het eindbeeld van het stappenplan is pas in het jaar 2004 gereed. Voor druk op Den Haag is echter een inventarisatie nodig van knelpunten in aantal en kwaliteit. Die inventarisatie moet gereed zijn in oktober-november 2002. Daar kan vervolgens een analyse aan toegevoegd worden van toekomstvisies van bedrijven, bedrijfsstijl en kenmerken van de sector. Dat moet afgerond zijn in het jaar 2003. Dat betekent dat de brief aan het nieuwe kabinet, na de verkiezingen en de formatiebesprekingen, precies op tijd de deur uit kan.

De heer DIJKS wijst op de doorlooptijd van het programma. De provincie kan niet de wet veranderen, maar slechts de kaart. Op dat laatste is de inspanning van het college gericht.

De heer SMIDT constateert dat bij de begrotingsbehandeling van LNV politieke beweging te zien is. Die kan gestimuleerd worden door de resultaten van het stappenplan, inclusief motivatie, problemen en oplossingen, aan Den Haag aan te bieden. Daarvoor is geen doorlooptijd van een jaar nodig. De stappen 1, 2 en 3 kunnen eruit gelicht worden, zodat de zaak in april van dit jaar klaar is.

De heer DIJKS ziet meer problemen. Er is de afgelopen twee jaar immers reeds veel werk verzet om Den Haag van gedachten te doen veranderen. Het college wil niets liever dan een oplossing voor de knelgevallen. Het is echter ondenkbaar dat in alle gevallen de betrokken bedrijven de gewenste groei kunnen behalen. Bij het POP-traject moeten ook knopen worden doorgehakt als uitvloeisel van de implementatie van de nieuwe wet. Gelet op de complexiteit van het onderwerp en het taaie besluitvormingsproces in Den-Haag betekent dit dat het tot eind 2003 kan duren voordat er enig resultaat is behaald.

Mevrouw STOEL beaamt dat het onmogelijk is dat alle bedrijven alle mogelijkheden krijgen om zich te ontwikkelen. Dat neemt niet weg dat een optimale oplossing betekent dat aangedrongen

moet worden op uitvoering van het stappenplan alvorens tot vaststelling van de kaart over te gaan. Van diverse kanten is te horen dat er mogelijkheden zijn voor de niet-reconstructiegebieden om de zaken op provinciale maat te regelen. Kent de gedeputeerde de spelregels voor begrenzing en herbegrenzing van de EHS van het ministerie? Dat biedt toch ruimte voor druk op Den Haag om de regels te hanteren?

(De heer Smit verlaat de vergadering.)

De heer DIJKS geeft aan dat ondanks de druk van de zeven niet-reconstructiegebieden in de Tweede Kamer is besloten dat die regels alleen gelden voor de reconstructiegebieden. De provincie beschikt in financiële zin op dit vlak alleen over een deel van de Koopman-gelden voor inplaatsing van melkveehouderij. Er is geen extra geld voor compenserende maatregelen. Dat voorstel is in de Eerste Kamer gesneuveld. Het stappenplan zal niet alle problemen oplossen. Uitstellen van vaststelling betekent echter vertraging voor bedrijven die zich willen en kunnen ontwikkelen.

(De heer Sluiter verlaat de vergadering.)

Mevrouw EDELENBOSCH ziet grote overeenkomsten bij de inzet van GS en de staten: druk op de ketel houden en het stappenplan uitvoeren alvorens de kaart vast te stellen. Het stappenplan moet inzichtelijk maken wat de knelpunten zijn bij wat Den Haag heeft vastgesteld. De provincie heeft zich in de afgelopen anderhalf jaar dan ook hard ingezet om invloed uit te oefenen. Het college is echter van mening dat de kaart nu vastgesteld moet worden. Die zal immers ook na afronding van het stappenplan niet veranderen. De systematiek van de verzuringsgevoelige gebieden ligt vast op de gemeentelijke kaarten. Er kan wellicht wat veranderen bij de omgang met de systematiek. Vaststelling van de kaart heeft als groot voordeel dat de rest van Drenthe de ruimte krijgt voor ontwikkeling. De wens van de staten om de volgorde te veranderen is echter niet aan dovemansoren gericht.

De intentie van het college is natuurlijk niet om boeren te pesten. Het doel is om problemen op te lossen. Vandaar dat reeds het nodige onderzoek is verricht door de provincie aangaande uitvoering van de nieuwe wet. Het is immers met het oog op

het milieueffect niet uit te leggen dat een boer op 249 meter van een verzuringsgevoelig gebied 110 koeien mag houden en een boer op 251 meter van een verzuringsgevoelig gebied ineens 1.000. De wet en de rijksoverheid bieden de provincie echter geen flexibiliteit of financiële begeleiding of mogelijkheden tot herbegrenzing van de EHS.

Na vaststelling van de kaart en na afloop van het stappenplan kan de provincie per bedrijf de zin en de onzin van de Haagse wet bij ministerie en parlement op tafel leggen. De gevolgen zijn hier en daar immers van de zotte. Dat insprekers bij de hoorzitting het idee kregen dat de gedeputeerden geen zin hadden om tot wijziging te komen is zuur. Op een paar punten is de kaart verbeterd, wat iets anders is dan de kaart qua systematiek aanpassen. De gevraagde mogelijkheid om snippers van de EHS af te scheuren valt buiten de wet. Wel kan bepleit worden om de provincie enige flexibiliteit te gunnen met het oog op de afweging van kosteneffectiviteit en milieurendement. Het college gaat daarmee graag aan de gang.

De heer KOOPS is gevraagd om te verkopen. Met het oog op ontwikkeling van het Oude Diep wordt de wet door partijen zoals de provincie en de VAM misbruikt om het bedrijf goedkoop uit te kopen. Hierover heeft vooroverleg plaatsgevonden, zodat het feitelijk neerkomt op diefstal. DLG heeft het proces eindeloos gerecht, wat slikken of stikken betekent.

Mevrouw BOELENS wijst erop dat de gedeputeerde niet ingaat op de situatie van de bedrijven die eerder met hulp van de provincie zijn verplaatst.

De heer NIEUWENHUIS geeft aan dat de taxatie van zijn bedrijf heeft plaatsgevonden door een beëdigd taxateur. De vuilstort achter de woning, met daarop nieuwgeplante en inmiddels dode bomen is niet in overeenstemming met de kaart. Wat is het nut hiervan?

TWEEDE TERMIJN

De heer GAASBEEK concludeert dat GS bereid zijn vaststelling van de kaart op te schorten, wat ruimte en tijd biedt om met alle betrokkenen een en ander goed door te spreken. Met het resultaat van het stappenplan kan het college mogelijk druk uitoefenen richting Den Haag.

Mevrouw KEMPE begrijpt de verplichting die op GS is gelegd om de wet uit te voeren. Via de route van het stappenplan moet echter getracht worden te laten zien wat de gevolgen zijn voor de veehouders in de provincie Drenthe. Wellicht krijgt men ditmaal gehoor.

De heer KUIPER benadrukt tevreden te zijn over de zorgvuldigheid van de procedure tot nu toe. De provincie lijkt bovendien met handen en voeten gebonden door de nieuwe wet. Eerder is door de provincie een aantal duidelijke randvoorwaarden gesteld. Toch lijkt een aantal bedrijven heel nadelige gevolgen te ondervinden. Daarnaast is er sprake van onredelijkheid en onrechtvaardigheid bij de 250-meter-zone. Is het mogelijk om via een goede procedure, binnen de provinciale randvoorwaarden, door wijziging van de POP-grenzen met natuurcompensatie stukjes van de EHS af te scheuren? Dit houdt in dat de betrokken bedrijven niet op slot hoeven en niet hoeven te verplaatsen.

De heer SMIDT herhaalt de vraag naar het onderscheid tussen kwetsbare en zeer kwetsbare natuurgebieden, die in Den Haag door Kamer en minister worden gevoerd. Wat is hierop de reactie van het college? De minister heeft bovendien eigenhandig de termijn kosteneffectiviteit ingebracht in de landelijke discussie. Daar liggen toch mogelijkheden?

Het is duidelijk dat de eerste drie stappen van het stappenplan, die twee maanden beslaan, voldoende zijn voor een goede behartiging van de Drentse belangen in Den Haag.

Mevrouw STOEL is doordrongen van het probleem van uitvoering van de nieuwe wet. Er wordt gepleit voor het afronden van het stappenplan alvorens de kaart vast te stellen. Er moet druk op de ketel blijven in de richting van Den Haag, ook al is in het verleden reeds het nodige geprobeerd. In de spelregels van het ministerie voor begrenzing en herbegrenzing staat dat landelijk wordt

uitgegaan van het criterium van kosteneffectiviteit, wat overleg met de gezamenlijke provincies noodzakelijk maakt.

De heer VANDER SCHOOT heeft niet de suggestie willen wekken dat het college bezig is met boeren pesten. Een middenbestuur kan echter niet accepteren dat men van hogerhand normen krijgt opgelegd die onrechtvaardig uitwerken. Het statencommissiestuk heeft overigens zoveel impact dat het eigenlijk statenbreed behandeld had moeten worden.

Wat is in dit alles de inbreng van en door het IPO geweest?

De heer POPKEN blijft voorlopig bij het eerder gegeven advies. In hoeverre heeft echter de uitkomst van het stappenplan nog invloed op de kaart?

Aan de verborgen stortplaats die zo-even aan de orde is gekomen, moet door het ambtelijk apparaat de nodige aandacht worden besteed.

De heer JONKER herhaalt de vraag naar de stand van zaken bij de doelstelling van 70% reductie van de ammoniakemissie.

Nu duidelijk is dat de staten niet kunnen leven met de nieuwe wet moet er maximale druk uitgeoefend worden door de zeven niet-concentratiegebieden op Den Haag.

De heer KUIPER vraagt welke onderdelen precies niet acceptabel zijn van de nieuwe wet.

De heer JONKER doelt op de ingebouwde onredelijkheid bij de uitvoering van de 250-meter-zone.

De heer SMIDT vraagt of het gaat om het omleggen van de grens of het verkleinen van de zone van 250 meter.

De heer JONKER is het te doen om de mogelijkheden om oplossingen te vinden voor de knelpunten.

De heer SMIDT denkt dat in dat geval de enige oplossing is om de grens om te leggen.

De heer JONKER acht het college creatief genoeg op dat vlak.

De heer KUIPER begrijpt dat het gaat om een uitvoeringskwestie volgens de heer Jonker. Waaruit moet de druk op Den Haag dan bestaan?

De heer JONKER zegt een voorstander te zijn van het eerdergenoemde onderscheid tussen kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden ten aanzien van de EHS.

De heer KUIPER vraagt in welke zin de wet moet veranderen.

De heer JONKER antwoordt dat het gaat om de uitvoering.

De heer KUIPER merkt op dat de uitvoering voor een deel bij de provincie ligt.

De heer JONKER wijst op de aangehouden motie over het onderscheid.

De heer KUIPER vraagt welke stukken van de wet gewijzigd moeten worden.

De heer JONKER heeft dergelijke details niet voorhanden.

De heer SMIDT denkt dat de aangehouden motie over het onderscheid tussen kwetsbaar en zeer kwetsbaar alsnog aangenomen moet worden. Daarnaast moet de door de minister bij de beleidsbrief ingebrachte term kosteneffectiviteit bij de afweging betrokken worden. Alleen dan is er sprake van een geloofwaardige wet.

De heer JONKER blijft bij het eerdere advies.

De heer DIJKS zegt toe na te gaan of de genoemde vuilstort op de kaart staat van de monitoring van oude vuilstortplaatsen in de provincie.

Er is gevraagd om maximale druk uit te oefenen op Den Haag. Onduidelijk is echter waaruit die druk moet bestaan. De komende weken zijn er genoeg mogelijkheden, omdat landelijke politici de deur platlopen in aanloop naar de verkiezingen. Wat is dan de boodschap? Per brief van 6 december 2002 heeft minister Veerman de woorden van minister Pronk bevestigd en de provincie geen enkele ruimte gegeven.

Het verzet tegen die stelling wordt echter door het college onderschreven.

De heer HOLMAN constateert dat vandaag duidelijk is geworden dat de volksvertegenwoordiging statenbreed de gevolgen van de wet voor de desbetreffende boeren niet accepteert.

De heer DIJKS wijst erop dat de wet stipuleert dat GS de kaart vaststellen. Daarnaast is advies gevraagd aan de staten en zijn hoorzittingen georganiseerd.

De heer GAASBEEK wil graag weten hoe waardevol het gevraagde advies zal zijn.

De heer DIJKS blijft onduidelijk waaruit de gevraagde druk in de richting van Den Haag moet bestaan. De provincie Drenthe kan pas bij de beleidsmakers aankloppen als het stappenplan is voltooid. Daarvoor voldoet de inventarisatie niet. Het ontbreekt echter jammer genoeg aan concrete suggesties.

De heer SMIDT breekt zijn klomp. Er is duidelijk aangegeven dat de provincie Drenthe de in de Tweede Kamer aangehouden motie moet steunen.

De heer DIJKS denkt niet dat de 60 bedrijven die in de problemen zitten gered worden door een onderscheid tussen kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden.

De heer SMIDT wijst erop dat de zeer kwetsbare natuur bestaat uit de habitatrichtlijngebieden en de nationale parken, wat meer dan de helft van de knelpunten kan oplossen. Op de overblijvende knelpunten kan vervolgens flankerend beleid gezet worden richting natuur en boer. Waarom moet het allemaal zo lang duren?

De heer DIJKS vindt hiermee de discussie over dit onderwerp afgesloten.

Mevrouw EDELENBOSCH denkt niet dat een onderscheid tussen zeer kwetsbare en kwetsbare natuur de helft van het probleem oplost. Bijna alles wat nu als verzuringsgevoelig op de gemeentelijke kaarten staat zal in dat geval onder de zeer kwetsbare natuur vallen.

De heer SMIDT wil niet voor het ene bedrijf compenseren en daarmee een ander bedrijf in de problemen helpen. Drenthe is immers groot genoeg.

Mevrouw EDELENBOSCH zegt daarbij alle hulp te kunnen gebruiken.

Een ander belangrijk punt is het tegengaan van het onderscheid tussen reconstructie- en niet-reconstructieprovincies. Er kan met argumenten aangetoond worden dat Drenthe door zijn zandrijke bodem officieel onder de criteria van de reconstructie valt. Dat is ondanks alle inspanningen niet gelukt, omdat een motie terzake in de Eerste Kamer niet door het CDA is gesteund. Bij de spelregels van de EHS is precies aangegeven hoe enige flexibiliteit toegepast kan worden, onder de voorwaarde dat het gaat om generieke toepassingen. Dat biedt meer soelaas in Drenthe dan het opsplitsen in kwetsbare en zeer kwetsbare natuur. Het is een misverstand te denken dat de 250-meter-grens om de zones IV, V en VI ligt. Die ligt om de voor verzuring gevoelige gebieden die in de EHS vallen.

De heer KUIPER vraagt of het in de procedure voor herziening van het POP mogelijk is bij de knelpuntgevallen enige aanpassing door te voeren met compensatie op een andere plek.

Mevrouw EDELENBOSCH zegt dat het in ieder geval moet plaatsvinden met de ammoniakkaart, die na vaststelling naar het POP gaat.

In IPO-verband zijn de twaalf provincies bij dit dossier altijd gelijk opgetrokken. De reconstructieprovincies hebben ook hun best gedaan om de maatregelen generiek te maken. Het is het ministerie dat de zaak heeft opgesplitst.

Een van de insprekers, de heer Koops, lijkt geslactofferd te worden door de WAV, die samenvalt met een onderhandeling over natuurontwikkeling in het Oude Diep. Met hem zal een afspraak gemaakt worden voor nader overleg. Overigens zijn ook de problemen van de andere insprekers en bezwaarmakers goed in beeld bij het college.

De VOORZITTER constateert dat de commissie negatief adviseert op de punten 1 en 2 onder Advies in de beleidsbrief en positief adviseert op punt 3.

(De heer Swierstra verschijnt ter vergadering.)

10. Stroomgebiedsvisie Vecht-Zwarte Water, toegezonden bij brief van 28 november 2002, kenmerk 46/6.8/2002010518

De heer DE VRIES merkt op dat de stroomgebiedsvisies opgesteld worden door Rijk, provincie, waterschappen en gemeenten. De provincie is daarbij de regiehouder. In dit geval wordt op basis van onder meer het Waterbeheersplan voor de 21-ste eeuw aan een visie gewerkt. Er is een brief uitgegaan van de Unie van Waterschappen aan Den Haag over financiering en het claimen van grond voor bergingsgebieden. De Unie lijkt hierbij verder te gaan dan de uitgangspunten van de voorliggende stroomgebiedsvisie. Is dat juist?

De heer SWIERSTRA wijst erop dat de stroomgebiedsvisies momenteel worden getotaliseerd en verwerkt in de uitgangspunten voor het Nationaal bestuursakkoord water. Zij komen inhoudelijk in de staten aan de orde in het kader van de herziening van het POP. Er vindt consultatie plaats van de provinciale omgevingscommissie en er wordt gesproken met gemeentebesturen, organisaties en dergelijke.

De uitgangspunten waarop de visies zijn gebaseerd zijn niet plotseling veranderd. De open brief van de Unie van Waterschappen heeft tot nogal wat reacties geleid. Er moesten veel geld en hectares beschikbaar komen. De brief is echter vooral geschreven om de druk op de ketel te houden en naar voren te brengen dat de Unie een belangrijke rol heeft in dit alles. De bedragen en getallen in de open brief zijn overigens in overeenstemming met wat in het voorbereidend overleg tussen Unie, IPO, VNG en Rijk zijn overeengekomen.

De uiteindelijke opgaven zullen in verschillende delen uiteenvallen: de korte termijn, de middellange termijn en de lange termijn. Daarbij wordt uitgegaan van het midden-scenario van WB-21. In de periode 2010-2015 zal nader bekeken worden wat de wetenschappelijke gegevens zijn ten aanzien van klimaatverandering, bodemdaling en het rijzen van de zeespiegel. Dat kan uiteindelijk betekenen dat er iets meer of minder geld of iets meer of minder grond nodig is. De globale getallen in de open brief komen echter overeen met de uitgangspunten van de huidige stroomgebiedsvisies.

De heer VANDER SCHOOT wijst op een punt van orde. In plaats van dat het onderwerp op de agenda wordt geplaatst, wordt in feite een ingekomen stuk direct behandeld. Dat is toch niet de bedoeling? Zo kan de commissie zich toch niet voorbereiden?

De VOORZITTER verwijst naar de brief van 1 november van de heer Ter Beek over de spelregels voor de commissievergadering. Tot de vaststelling van de agenda kunnen op de vergadering zaken geagendeerd worden.

De heer GAASBEEK concludeert dat de brief van de Unie past in het midden-scenario van het totaalbeeld van de stroomgebiedsvisies.

De heer SWIERSTRA beaamt dat.

De VOORZITTER constateert dat de brief voldoende is besproken.

11. Notitie "Land van de reizende bol" van de Milieufederatie Drenthe, toegezonden per brief van 27 november 2002

De heer KUIPER vraagt GS om voor de volgende commissievergadering een notitie te schrijven en te agenderen over de door de milieufederatie opgeroepen problematiek. Het gaat om inhoudelijke zaken zoals bodembescherming, verplaatsing en biologische teelt en om procedurele zaken zoals handhaving en overleg.

Inzake bodembescherming moet ingegaan worden op bodembeschermingsgebieden en de extra eisen die daarbij horen. Er moet aandacht zijn voor de meetpunten, aangewezen voor bemonstering. Er moet een inventarisatie komen van ernst en omvang van de problematiek. Voor de spoellocaties moeten criteria geïsoleerd, beheerst en gecontroleerd worden.

Bij verplaatsing moeten mogelijkheden voor alternatieven worden vernoemd. Duidelijk moet worden gemaakt wat de mogelijkheden zijn om bedrijven te verplaatsen.

Voor de biologische teelt gaat het om een inventarisatie. In welk gebied kan het en welke betekenis kan het hebben voor Drenthe?

Onder de handhaving valt het gemeentelijk beleid, de ruimtelijke ordening en het POP-plus. In overleg met de sector moeten de mogelijkheden bekeken worden.

De heer SMIDT vindt de notitie inhoudelijk erg goed. De gesignaleerde knelpunten kunnen voor een deel binnen de huidige regelgeving aangepakt worden. Het gaat bijvoorbeeld om bestrijdingsmiddelengebruik, het stukrijden van wegen en de bodembescherming. Het oppervlaktewater wordt beschermd door de Algemene Maatregel van Bestuur inzake open teelten. De notitie lijkt echter te ontaarden in een bouw voor planologie: waar mag een gewas wel of niet verbouwd worden? Om de agrarische sector slagkracht en aanpassingsvermogen te geven moet de overheid zich niet op deze gronden gaan bemoeien met de landbouw. Duidelijk is echter dat de handhaving hier en daar te wensen overlaat. Het probleem kan dan ook opgelost worden door de handhaving op gemeentelijk niveau serieus ter hand te nemen.

Mevrouw VAN DOMMELEN is eveneens van mening dat reeds voldoende goede regels bestaan. Het gaat om een goede handhaving.

Mevrouw STOEL steunt het verzoek om een notitie van GS, zodat de brochure de volgende commissievergadering uitgebreid aan de orde kan komen.

De heer SMIDT verduidelijkt niet gezegd te hebben dat er niets moet gebeuren met de notitie. De conclusie ligt echter voor de hand: de handhaving en vergunningverlening moeten goed nageleefd worden op gemeentelijk niveau. Daar hoort het probleem thuis.

Mevrouw KEMPE vraagt om een korte notitie van GS over deze problematiek.

De heer DIJKS gaat ervan uit dat elke regel die ingevoerd wordt vervolgens gehandhaafd moet worden. Het gedane werk van de Milieufederatie Drenthe, inclusief de komende evaluatie van die kant, zal in het gebruikelijke overleg ingebracht worden. Daar gaan enkele maanden overheen, zeker gezien het wensenlijstje van de heer Kuiper.

TWEEDE TERMIJN

De heer SMIDT vraagt of de gedeputeerde de mening deelt dat het aan de handhaving schort.

De heer DIJKS heeft daar geen zicht op. Voor een conclusie op dat vlak zijn meer gegevens nodig.

De heer KUIPER verduidelijkt dat het niet gaat om een uitgebreide notitie, maar om een startnotitie om richting te geven aan de provinciale discussie. Het is goed dat daarover met het veld in gesprek wordt gegaan.

De heer HORNSTRA wijst op de uitgedeelde brief van de heer Volkert van de Weidevogelvereniging, die eventueel de volgende commissievergadering behandeld kan worden in samenhang met de brief van het college over het plan tot behoud van de grutto in Zuidwest-Drenthe.

De VOORZITTER constateert dat de brief voldoende is besproken.

12. Sluiting

De VOORZITTER merkt op dat het werkbezoek aan de Landinrichting Odoorn moet plaatsvinden voor 10 februari. De presentatie van de Productgroep Bodem op 27 januari vindt plaats bij de waterput Annen. Wellicht kan hieraan vooraf een bezoek aan Odoorn gebracht worden. Een reserverdatum voor dit bezoek wordt gesteld op 3 februari.

De VOORZITTER sluit om 14.35 uur de vergadering.

HJE

TOEZEGGINGEN

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen, gehouden op 6 januari 2003 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 2 De heer DIJKS zegt toe voor de commissievergadering van maart aan te geven welke activiteiten inmiddels zijn ondernomen door het college als het gaat om duurzaamheid.
- 6 Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe voor het jaar 2006 een preprioriteit te maken bij de vervolgens te behandelen begroting inzake het projectbureau Agenda voor de Veenkoloniën.
- 8 Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat het college in het licht van het projectbureau Agenda voor de Veenkoloniën waar mogelijk zal pleiten voor een langdurige organisatie, een ontwikkelingsmaatschappij, die meer kan effectueren. Zodra er gesprekken hebben plaatsgevonden over de ontwikkelingsmaatschappij met de partners en er kansen zijn om de ontwikkelingsmaatschappij te realiseren, zal het college met een duidelijk voorstel komen.
- 26 De heer DIJKS zegt toe na te gaan of de door inspreker Nieuwenhuis genoemde vuilstort op de kaart staat van de monitoring van oude vuilstortplaatsen in de provincie.